

Rana kommune

Risiko- og vesentlighetsvurderinger for
forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Mai 2020

«Risiko- og vesentlighetsvurdering
for forvaltningsrevisjon og
eierskapskontroll»

Mai 2020

Rapporten er utarbeidet for Rana
kommune av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen,
5892 Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Innhold

1.	Innledning	5
2.	Organisering og nøkkeltall	8
3.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen	11
4.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoer i kommunens selskap	37
5.	Eierskapskontroller – oversikt over identifiserte risikoområder	47
6.	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn	49
7.	Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller	50

Detaljert innholdsliste

1.	Innledning	5
1.1	Bakgrunn	5
1.2	Forvaltningsrevisjon	5
1.3	Eierskapskontroll	5
1.4	Forskjell mellom forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll	6
1.5	Metode og gjennomføring	6
1.6	Leseveiledning	7
2.	Organisering og nøkkeltall	8
2.1	Organisering	8
2.2	Finansielle nøkkeltall	8
2.3	Befolkningsutvikling	9
2.4	Kommunens eierskap	10
3.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen	11
3.1	Sektorovergripende funksjoner (stab og støttetjenester)	12
3.2	Helse og omsorg	19
3.3	Oppvekst og kultur	26
3.4	Tekniske tjenester	33
3.5	Kommunale foretak mv.	36
4.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoer i kommunens selskap	37
4.1	Selskap som er omfattet av kommuneloven §§ 23-6 og 24-10	38
4.2	Selskap som ikke er omfattet av kommuneloven §§ 23-6 og 24-10	42
4.3	Interkommunale samarbeid og foreninger	46
5.	Eierskapskontroller – oversikt over identifiserte risikoområder	47
6.	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn	49
6.1	Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner og selskaps-/eierskapskontroller	49
6.2	Tilsyn	49
7.	Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller	50
7.1	Forvaltningsrevisjon	50
7.2	Eierskapskontroll	52

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

I forbindelse med bestilling fra kontrollutvalget i møte 15. november 2019 har Deloitte gjennomført risiko- og vesentlighetsvurderinger (ROV-vurderinger) av Rana kommune sin virksomhet og i selskapene der Rana kommune har eierinteresser. Formålet med ROV-vurderingene har vært å skaffe relevant informasjon om de delene av virksomhetene i kommunen og selskapene der kommunen har eierinteresser som det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon og/eller eierskapskontroll.

ROV-vurderingene er systematisert og fremstilt i dette analysedokumentet. Dokumentet danner grunnlaget for kontrollutvalget sitt arbeid med planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for 2020-2024. Kontrollutvalget er pålagt å utarbeide slike planer. Planene skal vedtas av kommunestyret.

I arbeidet med ROV-vurderingene og utarbeidelsen av analysedokumentet har det blitt gjennomført møte med kontrollutvalget, dokumentgjennomgang, spørreundersøkelse og korte telefonintervju (se kapittel 1.5).

Analysen er av overordnet karakter og i stor grad basert på innspill som har kommet frem gjennom møter i kontrollutvalget, intervju, spørreundersøkelse og gjennomgang av relevant dokumentasjon. Opplysninger som kommer frem i dokumentet er i hovedsak ikke verifisert, og kan ikke benyttes som data-/fakta grunnlag uten ytterligere undersøkelser. Datagrunnlaget er i analysedokumentet brukt som indikasjon på risikoforhold som eventuelt bør eller kan følges opp/undersøkes i forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll eller gjennom andre undersøkelser dersom kontrollutvalget og kommunestyret ønsker dette.

1.2 Forvaltningsrevisjon

I kommuneloven § 23-3 går det fram at forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyret sine vedtak og forutsetninger. Samme lov § 23-2 bokstav c), pålegger kontrollutvalget å se til at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskap kommunen har eierinteresser i.

Kommuneloven § 23-3 andre ledd stiller krav om at det skal utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner.

Det er videre et krav at plan om forvaltningsrevisjon skal være basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV-vurdering):

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper.

Hensikten med ROV-vurderingen er å skaffe relevant informasjon om virksomheten i kommunen og i selskapene der kommunen har eierinteresser, slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge en plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder og ulike selskaper der det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Det er kommunestyret som vedtar plan for forvaltningsrevisjon. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

1.3 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll er en oppgave som er lagt til kontrollutvalget etter kommuneloven § 23-2 bokstav d), og er nærmere skildret i kommuneloven § 23-4. Der går det fram at eierskapskontroll innebærer å kontrollere om forvaltningen av kommunens eierinteresser blir skjøttet i samsvar med regelverk, kommunestyret sine vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kommuneloven § 23-4 andre ledd stiller krav om at det skal utarbeides en plan for eierskapskontroll:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Som med plan for forvaltningsrevisjon, skal også plan for eierskapskontroll være basert på en ROV-vurdering:

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap.

Hensikten med ROV-vurderingen er å skaffe relevant informasjon om hvor det er størst behov for eierskapskontroll, slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge en plan for eierskapskontroll og å prioritere hvilke eierskapskontroller det kan være aktuelt å gjennomføre.

Det er kommunestyret som vedtar plan for eierskapskontroll. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

1.4 Forskjell mellom forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll

Ny kommunelov skiller mellom forvaltningsrevisjon av selskap som inngår i ordinær forvaltningsrevisjon, og eierskapskontroll. Fokuset i en **eierskapskontroll** er på hvordan kommunen forvalter eierskapene sine, enten enkeltvis eller som portefølje. Kriteriene vi legger til grunn er blant annet regelverk knyttet til ulike typer selskap (for eksempel kommunelov, aksjelov, lov om interkommunale selskaper), KS sine retningslinjer for kommunal eierstyring, kommunale eierskapsmeldinger/eierstrategier og andre mål, vedtak og retningslinjer. Fokuset i en **forvaltningsrevisjon av selskap** er på selve selskapet, og vil for eksempel handle om selskapet drives i samsvar med kommunestyret sine vedtak og betingelser, og om det drives i samsvar med lover og regler og på en økonomisk forsvarlig måte.

1.5 Metode og gjennomføring

1.5.1 Prosessmøte 1 med kontrollutvalget

I det første prosessmøtet har kontrollutvalget fått anledning til å diskutere og vurdere risikoer innenfor kommunens ansvarsområder og knyttet til driften i selskapene der kommunen har eierinteresser, basert på egen erfaring fra arbeidet i kontrollutvalget.

1.5.2 Dokumentanalyse

Dokumentanalysen tok utgangspunkt i planer, meldinger og rapporter fra kommunen. Vi har òg undersøkt hvilke tilsyn som er gjennomført og eventuelt planlagt i kommunen. Disse har samlet gitt et overblikk over kommunens mål og strategier, samt bidratt til å avdekke områder med risiko eller behov for forbedring.

1.5.3 Analyse av statistikk

Deloitte har gjennomgått KOSTRA-tall, tall fra kommunebarometeret og annen relevant statistikk som foreligger for å undersøke om det er områder der kommunen skiller seg fra kommuner det er relevant å sammenlikne seg med og gjennomsnittet for landet. Sammenlikningen kan gi indikasjoner om risikoområder som det kan være relevant å undersøke nærmere.

1.5.4 Intervju

Vi har gjort intervju med både politiske og administrative ledere i kommunen. Vi har intervjuet rådmann og kommunalsjefer. I tillegg har én utvalgsleder stilt til intervju. Totalt har det blitt gjennomført seks intervjuer.

1.5.5 Elektronisk spørreundersøkelse

Administrative ledere (med unntak av rådmann og kommunalsjefer som det har blitt gjennomført intervjuer med), samt hele kommunestyret, har vært involvert i ROV-vurderingene gjennom en undersøkelse i Questback (elektronisk spørreundersøkelsesverktøy). I spørreundersøkelsen ble disse bedt om å peke på potensielle risikoer innenfor det tjenesteområdet de har ansvar for eller kjenner til, samt risikoområder knyttet til selskaper kommunen eier. 75 av 159 respondenter svarte på undersøkelsen (ca. 47 %).

1.5.6 Gjennomgang av selskapsopplysninger i bedriftsdata-baser

Deloitte har benyttet Bisnode Smartcheck, Proff, hvert enkelt selskap sine nettsider og oversendt dokumentasjon fra kommunen for å få tilgang til regnskapsopplysninger og informasjon om eierskap og

eierskapsstruktur. Denne informasjonen er benyttet både for å få overblikk over alle aktuelle selskap som skal omfattes av ROV-vurderingene, og for å avdekke eventuelle risikoer gjennom de foreliggende finansielle nøkkeltallene.

1.5.7 Prosessmøte 2 med kontrollutvalget

I dette møtet legger revisjonen fram ROV-vurderingene (dette dokumentet) og basert på disse, forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter. ROV-vurderingene og forslag til prosjekter vil i dette møtet bli lagt til grunn når kontrollutvalget skal prioritere områder eller prosjekter for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for de neste fire årene.

1.5.8 Vedtak av plandokument

Basert på de prioriteringene som kontrollutvalget gjør i prosessmøte 2, vil det bli utarbeidet to plandokumenter: ett for plan for forvaltningsrevisjon og ett for plan for eierskapskontroll. Disse dokumentene skal vedtas av kontrollutvalget før de blir sendt videre til kommunestyret for endelig vedtak.

1.6 Leseveiledning

Innspillene som er samlet inn i forbindelse med ROV-vurderingen er systematisert og framstilt i dette dokumentet. Dokumentet er ment som et grunnlag for kontrollutvalget for å velge ut og prioritere forvaltningsrevisjonsprosjekt og eierskapskontroller.

I kapittel **Error! Reference source not found.** gir vi en kort oversikt over organisering av og nøkkeltall for kommunen.

Kapittel 3 og 4 omhandler forvaltningsrevisjon. Her presenterer vi oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen og i kommunen sine selskap som er et resultat av undersøkelsen vi har gjort i forbindelse med analysearbeidet. Risikovurderingene og forslag til prosjekt er basert på en overordnet gjennomgang av kommunen sine tjenesteområder og de selskapene kommunen har eierskap i.

I kapittel 5 presenterer vi de risikovurderingene vi har gjort for kommunen når det gjelder eierskapskontroll.

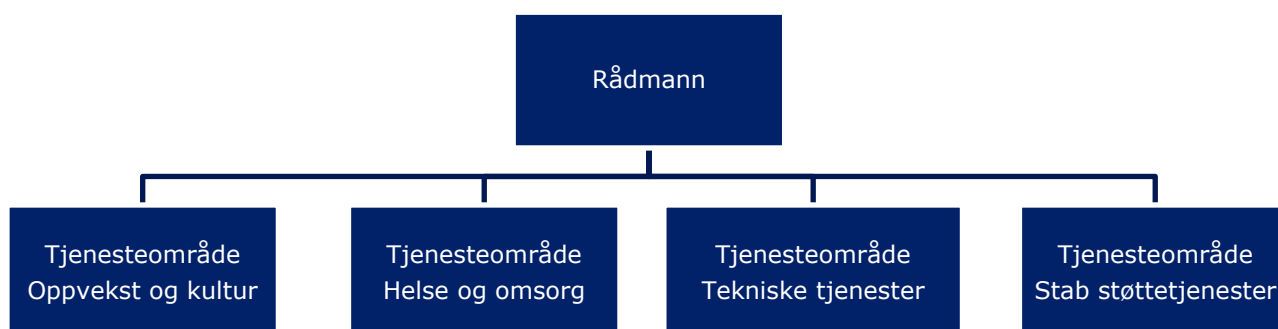
Kapittel 6 inneholder oversikt over tidligere gjennomførte og pågående forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller, eierskapskontroller, samt oversikt over gjennomførte og planlagte tilsyn.

I kapittel 7 viser vi forslagene våre til mulige forvaltningsrevisjonsprosjekt og eierskapskontroller basert på de risikovurderingene som er gjennomført. Forslagene til prosjekt er ikke presentert i prioritert rekkefølge. Prioritering og valg av prosjekt skal kontrollutvalget gjøre. Kontrollutvalget står også fritt til å legge til og/eller ta bort prosjekt i listen som her er presentert. Endelig prioritering av prosjekt blir framstilt i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 og plan for eierskapskontroll 2020-2024, som skal legges fram for kommunestyret.

2. Organisering og nøkkeltall

2.1 Organisering

Organisasjonskartet under viser den administrative organiseringen i Rana kommune. I linjen under rådmann er det egne kommunalsjefer for tjenesteområdene oppvekst og kultur, helse og omsorg, tekniske tjenester og stab støttetjenester.

Under tjenesteområdet *Oppvekst og kultur* finner vi avdelingene for barn og familie (herunder barnevern, familietjenesten og helsesøstertjenesten), PPT, skole, barnehage og kultur. Under tjenesteområdet *Helse og omsorg* ligger institusjonstjenestene, de hjemmebaserte tjenestene, miljøterapeutiske tjenester, Nav, legetjenester og samfunnsmedisin, psykisk helse, rus og sosiale tjenester, samt tildelingskontoret. Under tjenesteområdet *Tekniske tjenester* finner vi tjenester innenfor areal og miljø (byggesak, kart og arealplan, miljø og landbruk), bydrift (vei, vann og avløp, park og idrett, brann- og redningstjenesten), byggdrift (boligforvaltning, renhold) og prosjekt. Under tjenesteområdet *Stab støttetjenester* ligger HR-enheten, IKT, økonomienheten, juridisk enhet og serviceenheten (innbyggjerservice/servicetorg, politisk møtesekretariat, arkiv).

2.2 Finansielle nøkkeltall

Netto driftsresultat er en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren, jf. beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. TBU anbefaler at netto driftsresultat for kommunene er på 1,75 %. Netto driftsresultat i Rana kommune var i 2018 på 116,4 mill. kr. Dette tilsvarte 5,4 % av driftsinntektene, altså godt over det anbefalte nivået fra TBU.

For 2019 ble det budsjettert med et netto driftsresultat på ca. 67,5 mill. kr. (3,1 % av driftsinntektene),¹ og for 2020 er det budsjettert med et netto driftsresultat på ca. 54,5 mill. millioner kroner (2,5 % av driftsinntektene).² Målet for økonomiplanperioden 2020-2023 er å ha et gjennomsnittlig driftsresultat på 3 % av driftsinntektene, altså over det anbefalte nivået fra TBU.

Disposisjonsfondet er kommunens reserve til å dekke uforutsette utgifter, sviktende inntekter, underskudd og egenkapital til investeringer. Ifølge KOSTRA hadde Rana i 2019 et **disposisjonsfond** på 18 % av kommunens brutto driftsinntekter. Til sammenlikning var den gjennomsnittlige størrelsen på disposisjonsfond i kommunegruppen 11,2 % i 2019. Hvor stort disposisjonsfondet bør være for at

¹ Budsjett og økonomiplan 2019-2022

² Budsjett og økonomiplan 2020-2023

kommunen skal kunne ta hånd om en rimelig risiko, varierer relativt til både øvrige økonomiske parameter (blant annet renteeksponert gjeld, høy skatteinntekt som andel av total inntekt og høye finansinntekter relativt til andre inntekter), samt kommunens økonomiske planer og behov. Av økonomiplan for 2020-2023 går det frem at det i økonomiplanperioden er lagt opp til en fondsbruk på 323 mill. kr. knyttet til investeringer. Bruken knytter seg i det vesentlige til kommunens bidrag til ny flyplass, finansiert ved bruk av disposisjonsfond. Den planlagte bruken vil redusere kommunens disposisjonsfond til ca. 140 mill. kr. i perioden, noe som vil medføre at kommunen ikke vil nå eget måltall for et disposisjonsfond tilsvarende 8 % av brutto driftsinntekter (som definert gjennom prosjektet Kommunal økonomisk bærekraft (KØB), der Rana kommune har samarbeidet med Fylkesmannen i Nordland og Nord Universitet).

Tabellen under viser **bevilgninger til ulike tjenesteområder** i Rana i 2018, 2019 og 2020. Merk at tallene fra 2018 er regnskapstall, mens tallene fra 2019 og 2020 er bevilgninger i budsjettene. Tallene i parentes viser bevilgninger til tjenesteområdene i prosent av det totale driftsbudsjettet til kommunen.

Tabell 1: Bevilgninger til ulike tjenesteområder (i 1000 kr)

Bevilgninger til tjenesteområdene	R 2018	B 2019	B 2020
Støttetjeneste	101 388 (6,8 %)	110 133 (7,1 %)	113 069 (7 %)
Oppvekst og kultur	570 461 (38,5 %)	565 566 (36,6 %)	583 191 (36,2 %)
Helse og omsorg	554 708 (37,4 %)	563 926 (36,5 %)	601 409 (37,3 %)
Nav kommune	50 928 (3,4 %)	49 929 (3,2 %)	52 312 (3,3 %)
Tekniske tjenester	190 148 (12,8 %)	194 340 (12,4 %)	199 349 (12,4 %)
Sum fordelt totalt til drift	1 483 074	1 544 187	1 609 628

Som tabellen viser var tjenesteområdet oppvekst og kultur det budsjettmessig største området i Rana i 2018 (38,5 % av kommunens driftsbudsjett), mens området var jevnstort med helse og omsorg i budsjettet for 2019. Som det går fram i tabellen over ble det for 2020 budsjettet med en prosentmessig større andel av driftsbudsjettet til helse og omsorg (37,3 %) enn oppvekst og kultur (36,2 %).

I økonomiplan for 2020-2023 blir det pekt på at kommunen står overfor en kontinuerlig oppgave med å tilpasse driftsnivået til reduserte driftsrammer. Dette skyldes i hovedsak endringer i befolknings sammensetningen med færre yngre og flere eldre, samt endringer i tjenestebehov og et høyt investeringsvolum de senere år. I tillegg blir det vist til at de kraftrelaterte inntektene gradvis reduseres.

2.3 Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen i kommunen er relevant å omtale av flere årsaker. For det første er innbyggertilskudd en del av inntektssystemet til kommunene. Videre må de kommunale tjenestene tilpasses demografiske endringer i befolkningen.

Innbyggertilskuddet er i utgangspunktet fordelt med et likt beløp per innbygger (tallet på innbyggere per 1. juli) til alle kommunene. Deretter skjer det en omfordeling på bakgrunn av flere faktorer.³ For 2020 er innbyggertilskuddet før omfordeling 25 083 kroner per innbygger.

Det fremgår av årsrapport 2018 at Rana kommune hadde en vekst på 80 personer i 2018, en økning på 0,3 %, som er noe lavere enn den årlige gjennomsnittlige veksten på 0,37 % i perioden 2012-2018. Ved utgangen av 2018 hadde Rana kommune 26 315 innbyggere.

I økonomiplan for 2020-2023 blir det pekt på Rana i likhet med resten av landet vil stå overfor store utfordringer ved at det blir stadig færre yrkesaktive sett i forhold til antall eldre. Dette skaper utfordringer knyttet til arbeidskraft som det etter hvert vil bli vanskelig å dekke, spesielt innen pleie og omsorg, samtidig

³ Størsteparten av kommunenes rammetilskudd blir fordelt med utgangspunkt i et likt beløp per innbygger. Utgiftsutjevning skjer ved hjelp av en kostnadsnøkkel som sørger for at denne delen av rammetilskuddet blir omfordelt fra kommuner som er rimeligere å drive enn landsgjennomsnittet, til kommuner som er dyrere å drive enn landsgjennomsnittet. Kostnadsnøkkel består av en rekke kriterier, blant annet antall på barn i skolepliktig alder, antall på eldre, reiseavstander i kommunen mv.

som antallet innbyggere med behov for blant annet helse- og omsorgstjenester fra kommunen blir høyere. I økonomiplanen blir det vist til at aldersgruppen 90 år og over forventes å øke med 161 % frem mot 2040 (sett mot 2015), og særlig kraftig i årene mellom 2030 og 2040.

2.4 Kommunens eierskap

Rana kommune har ett heleid selskap, fem selskap som er deleid med kommuner og/eller fylkeskommuner, ett kommunalt foretak og syv selskap som er deleid med private aktører. Eierskapene fremgår i tabellen under:

Tabell 1: Eierskap

Selskap	Bransje	Selskapsform	Eierdel
Stakobygget AS	Utleie av eiendom	AS	100 %
Museumsgården AS	Utleie av eiendom	AS	91,67 %
Driv Karriere AS	Arbeidstreningsbedrift	AS	54,54 %
Helgeland avfallsforedling IKS	Innsamling av avfall	IKS	47,62 %
Rana Utviklingsselskap AS	Bedriftsrådgivning	AS	43,91 %
Nordland Teater AS	Teatervirksomhet	AS	40 %
Helgeland Kraft AS	Distribusjon av elektrisitet	AS	26,84 %
Årjelhsaemien Teatere AS	Teatervirksomhet	AS	15 %
Helgeland Reiseliv AS	Turistkontorvirksomhet og destinasjonsselskaper	AS	11,17 %
Helgeland Invest AS	Eierfond	AS	8,56 %
Kunnskapsparken Helgeland AS	Innovasjonsselskap	AS	4,81 %
Kinoalliansen AS	Bedriftsrådgivning innen kinovirksomhet	AS	4 %
Kommunekraft AS	Handel med elektrisitet	AS	0,31 %

Kommunale foretak og vertskommunesamarbeid blir omfattet av ordinær forvaltningsrevisjon, og er derfor omfattet av ROV-vurderinger knyttet til dette. Stiftelser og foreninger er ikke omfattet av regelverket om eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon av selskap, og er derfor ikke omtalt i denne delen av ROV-vurderingen. Både vertskommunesamarbeid, stiftelser og foreninger er listet opp i kapittel 4.3, og eventuelt drøftet i ROV-vurderingen om dette er vurdert som relevant. Kommunale foretak er omtalt i kapittel 3.5.

3. Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområder i forvaltningen

På bakgrunn av innsamlet og analysert informasjon, vil vi i dette kapitlet vurdere risiko for manglende måloppnåelse, regeletterlevelse, vedtaksoppfølging og internkontroll som er identifisert innen de virksomhetsområdene som er gjennomgått i Rana kommune som er gjennomgått.

Overskriftene i kapittel 3.1-3.4 følger den administrative organiseringen i Rana kommune.

Risikonivå er i tabellene farget med rødt som representerer høy risiko eller gult som representerer middels risiko:

Fargesymbol Beskrivelse av risikovurdering

Høy risiko

På områder som er merka med rødt mener Deloitte på bakgrunn av framlagte data og analyse, at det kan være høy risiko for enten manglende produktivitet, måloppnåelse, regeletterlevelse eller effektivitet.

Middels risiko

På områder som er merka med gult mener Deloitte på bakgrunn av framlagte data og analyse, at det kan være middels risiko for enten manglende produktivitet, måloppnåelse, regeletterlevelse eller effektivitet.

I tabellene under vil vi under hver sektor omtale utvalgte områder og tema. Dette er områder og tema som blir framhevet i de data som revisjonen har analysert. Det betyr at områder der det ikke eksplisitt er identifisert risiko ikke er omtalt.

Det blir kommentert dersom det er planlagt tilsyn eller gjennomført forvaltningsrevisjoner eller tilsyn de siste årene innenfor de områdene og temaene som er omtalt.

Under hvert område identifiserer vi de hovedtemaene analysen viser at det er knyttet risiko til. Dette vil være naturlige moment som tas med i en eventuell forvaltningsrevisjon.

Det er viktig å understreke at risikovurderingene er skjønnsmessige, og vurderinger er basert på tilgjengelig informasjon. Kontrollutvalget kan vurdere risikoen knyttet til de ulike områdene som forskjellig fra det som er foreslått her. Det er derfor kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre rekkefølge for forvaltningsrevisjonsprosjekter i de planene som blir lagt frem for kommunestyret.

Vi vil ta forbehold om at ikke all informasjon som kommer fram er verifisert av ledelsen i kommunen.

3.1 Sektorovergripende funksjoner (stab og støttetjenester)

De sentrale sektorovergripende funksjonene i Rana kommune ligger plassert under kommunalsjef for stab og støttetjenester, i linjen direkte under rådmannen. Her finner vi HR-enheten, økonomienheten, serviceenheten, IKT-tjenesten og juridisk enhet. Ansvarsområder som ligger under stab og støttetjenester omfatter skatt, kommuneregnskap, innkjøp, kommuneadvokaten og andre juridiske tjenester, HR og ansettelses, drift av datasystemer/servere mv., samt servicetorget, politisk møtesekretariat og arkiv.

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til sektorovergripende funksjoner og tema.

Tabell 2: Identifiserte risikoområder knyttet til sektorovergripende funksjoner

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risiko
Sykefravær <ul style="list-style-type: none">SykefraværAdministrativ kapasitet og kapasitet i tjenestene	<p>I økonomiplan for 2020-2023 blir det vist til at kommunen over tid har hatt høyt sykefravær. Det er satt mål om et sykefravær på 7 % eller lavere innen utgangen 2020, noe som er en videreføring av samme mål fra 2019.</p> <p>Kommunen har de siste årene ikke lyktes med å innfri definerte målsetninger på sykefraværsområdet. Per 31.8.2019 hadde kommunen et samlet sykefravær på 8,4 %, og i 2. tertialrapportering for 2019 blir det vist til at det er tjenesteområdene oppvekst og kultur og helse og omsorg som har de høyeste sykefraværstallene. Dette samsvarer med sykefraværstall for 2018. Av årsrapport for 2018 går det frem at helse og omsorg ved utgangen av året hadde et sykefravær på 9,2 %, mens oppvekst og kultur hadde et sykefravær på 6,9 %. I tillegg viser årsrapporten at NAV kommune hadde et høyt sykefravær i 2018, med 10,7 %. Det samlede sykefraværet i Rana ligger likevel under gjennomsnittlig sykefravær i landet for sist registrerte periode (4. kvartal 2018 – 3. kvartal 2019), som var på 9,83 %.⁴</p> <p>I intervju blir det opplyst at Rana arbeider med å få på plass bedre system, rutiner og verktøy både for innmelding og oppfølging av sykefravær. Kommunen har tatt i bruk system for digital sykemelding og oppfølging, noe som opplyses å ha gitt bedre kontroll og oversikt over alle sykemeldinger, samt enklere å følge opp alle sykemeldinger på en mer fullstendig måte.</p> <p>Samtidig blir det kommentert at det høye sykefraværet er krevende for kommunen i det daglige arbeidet, og at det har</p>	<ul style="list-style-type: none">Høyere kostnader og mindre kontinuitet/stabilitet i tjenesteneManglende gjennomføring av arbeid og oppgaverManglende effektivitet og måloppnåelse	

⁴ Tall fra KS.

negative økonomiske konsekvenser for kommunen. I økonomiplanen for 2020-2023 understrekes det at arbeidet i Rana med å redusere sykefravær/øke nærvær blir avgjørende for kommunen fremover når det gjelder å levere gode kommunale tjenester, særlig innenfor områdene helse og omsorg og oppvekst og kultur.

I spørreundersøkelsen blir sykefravær trukket frem som en faktor som kan medføre risiko for at kommunen ikke klarer å nå mål, følge opp vedtak og/eller etterleve regelverket innenfor områdene helse og omsorg, sosiale tjenester og barnevern.

Forvaltningsrevisjon av personalforvaltning og håndtering av sykefravær stod som prioritert prosjekt (nr. 8) i plan for forvaltningsrevisjon i forrige periode, men ble ikke gjennomført. I intervju blir det vist til at prioriterte prosjekter som ikke ble gjennomført i forrige kontrollutvalgsperiode, fremdeles kan være relevante i denne perioden.

Organisasjon og organisasjonsprosesser

- Strategi for organisasjonsutvikling og ledelse
- System og rutiner for omorganisering av virksomheter
- Involvering av virksomheter og medarbeidere

Kontrollutvalget har i løpet av 2019-2020 behandlet en sak knyttet til organisasjonsendringer som er gjennomført i Rana det siste året, knyttet til flytting av flyktningetjenesten, barneverntjenesten og PPT, samt etablering og nedleggelse av Kunnskap og integrering og flytting av Rana voksenopplæring (RAVO). I saken har blant annet administrative fullmakter til gjennomføring av organisasjonsendringer i de aktuelle enhetene og etterlevelse av disse fullmaktene blitt gjennomgått og vurdert.

I tilknytning til saken har det i forbindelse med ROV-undersøkelsen blitt påpekt at det kunne være interessant å gjennomføre en mer overordnet gjennomgang av prosesser for organisasjonsendringer i Rana, blant annet med formål om å undersøke om kommunen har lagt til rette for etterlevelse av regelverk og kommunale retningslinjer på dette området.

I økonomiplan for 2020-2023 blir det vist til at innovasjon og nyskaping vil stå sentralt for kommunen for å kunne møte fremtidige utfordringer. Gjennom forenkling og utvikling av organisasjonen skal man oppnå bedre ressursutnyttelse, mer tid til kjerneoppgaver og større trivsel og arbeidsglede blant ansatte.

I spørreundersøkelsen blir det pekt på at det ikke er satt av nok ressurser i kommunen til å jobbe med helhetlig utviklingsarbeid, herunder å utvikle tjenester med et godt nok faglig innhold. Det blir også vist at det heller ikke er etablert gode nok samarbeidsprosesser for å jobbe frem gode felles løsninger i

- Økt misnøye og sykefravær blant medarbeidere
- Redusert kvalitet og kontinuitet/stabilitet i tjenestetilbudet
- Brudd på regelverk/retningslinjer

kommunen på tvers av virksomheter, med den konsekvensen at kvaliteten på tjenestene til innbyggerne reduseres. Videre blir det i spørreundersøkelsen kommentert at organisasjonskulturen i kommunen tidvis oppleves som for hierarkisk innrettet, og at for stram linjestyring kan gi økt risiko for at kommunen ikke klarer å nå mål, følge opp vedtak osv. I spørreundersøkelsen etterlyses også bedre system og rutiner for opplæring av nye ledere i kommunen.

HR/ansettelser

- Strategisk arbeid med rekruttering og kompetanse
- System og rutiner for ansettelsesprosesser og inngåelse av arbeidsavtaler
- Etterlevelse av regelverk og kommunale strategier/retningslinjer

I økonomiplan for 2020-2023 vises det til at det å ha de riktige medarbeiderne med rett kompetanse er en forutsetning for god tjenestekvalitet i Rana. Det blir pekt på at arbeidet med å tiltrekke, rekruttere og beholde ansatte er en høyt prioritert oppgave for kommunen, og at det i 2020 skal arbeides videre med å spisse arbeidet med kompetanse og rekruttering. En strategi for dette arbeidet er planlagt sluttbehandlet politisk i løpet av 2020.

I intervju blir det kommentert at kommunen som et ledd i dette arbeidet, jobber med å styrke det strategiske HR-arbeidet, blant annet gjennom mer digitalisering av rekrutterings- og bemanningsprosesser. Kommunen opplyser å ha forbedringspotensial i disse prosessene, og det vil fremover være viktig å se på både praksis og verktøy som brukes ved ansettelser. Ufullstendig praksis og mangel på gode nok verktøy har blant annet medført at kommunen har utfordringer med å holde tilstrekkelig oversikt over alle midlertidige ansettelser, herunder hvor lenge den enkelte medarbeider har vært ansatt på midlertidig kontrakt. Dette har i flere tilfeller ført til at kommunen i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidig ansettelse, har vært nødt til å tilby fast stilling til midlertidig ansatte, uten at dette nødvendigvis er ansettelser som man ut fra kompetansebehov og -strategi har hatt som plan. Kommunen opplyser at de mangler gode nok elektronisk løsninger for å holde oversikt over midlertidige ansettelser, med innebygde sperrer/barrierer i systemet for å forhindre at kommunen må gjennomføre uplanlagte faste ansettelser av ansatte på midlertidige kontrakter. I tillegg har det også manglet andre gode kontrollfunksjoner for å motvirke dette.

Videre blir det vist til at det generelt er behov for gode systemer og rutiner for gjennomføring av rekruttering og ansettelsesprosesser, i samsvar med regelverk. Rana kommune har 400-500 rekrutteringssaker i året, og det blir opplyst at det årlig forekommer avvik når det gjelder ansettelsesprosess og arbeidsavtaler, med lokale ansettelser og midlertidige

- Økte kostnader
- Ansettelser som ikke er i tråd med behov/strategi/prioriteringer
- Brudd på regelverk/retningslinjer

arbeidsavtaler som ikke er i samsvar med regelverk og kommunale retningslinjer.

Digitalisering/IKT og informasjonssikkerhet

- Nye lovkrav knyttet til informasjonssikkerhet
- Tilstrekkelig digital kompetanse
- Organisering
- Måloppnåelse

I økonomiplan for 2020-2023 blir det vist til at kommunen har vedtatt en digitaliseringsstrategi for perioden 2017-2023. Innsatsområdene spiller digitaliseringsbehovene i de ulike sektorene, med vektlegging på brukerrettede tjenester og digital arbeidsflyt.

Videre blir det vist til at økt digitalisering stiller krav til ny kompetanse for å sikre kvalitet og optimal ressursbruk. IKT-avdelingen skal tilrettelegge og sikre styring og operasjonisering av vedtatt digitaliseringsstrategi. Det er avsatt midler til digitalisering og IKT er opprustet med prosjektstillinger som skal bistå sektorene med gjennomføring av digitaliseringsprosjekter i 2020 og i planperioden.

I intervju blir det kommentert at de løpende vurderingene fremover knyttet til organisering av området og arbeidet med digitalisering vil bli viktig med tanke på å innfri mål i den digitaliseringsstrategien kommunen har vedtatt. Arbeidet med kompetanse vil være viktig, samtidig som det vil være viktig å gjøre de riktige vurderingene av om kommunen har sikret en formålstjenlig infrastruktur (både teknisk og organisatorisk) som understøtter målene i strategien. Spørsmål det blir pekt på at kan være nyttig å drøfte med jevne mellomrom kan for eksempel være om det er riktig av kommunen å drifte egen serverpark (som i dag), eller om man i lys av økonomiske og teknologisk endringer/utvikling heller bør kjøpe IKT-tjenester i markedet. Videre vil det være viktig jevnlig å vurdere om de digitale løsningene kommunen har valgt er tilstrekkelig robuste til å håndtere behov fremover i tid (morgendagens tjenester), herunder om man har god nok kapasitet og kvalitet i de etablerte løsningene, samt om kommunen klarer å sikre en god nok innovasjonskultur for å utvikle/videreutvikle de løsningene de vil ha behov for i fremtiden.

Det vil fremover også være viktig å fortsette pågående arbeid med å få på plass gode nok system og rutiner for å sikre etterlevelse av regelverk knyttet til personvern og behandling av personopplysninger (GDPR) og dokumentering av dette.

- Mangelfull oppfølging og etterlevelse av strategier og planer
- Mangelfullt tilbud/tjenester
- Brudd på regelverk
- Viktig informasjon eller sensitive data kommer på avveie

Investeringer

- Kompetanse
- Prosjektstyring

I årsberetningen for 2018 går det frem at vedlikeholdsetterslepet på vei, bygg og anlegg i Rana kommune er forholdsvis stort og fremskredent, og at mye av dette må løses med investeringer. I økonomiplan for 2020-2023 foreslo rådmannen investeringer på til

- Budsjettoverskridelser
- Forsinkelser i gjennomføring av prosjekter

sammen 1,4 mrd. kr. i planperioden, med et historisk høyt investeringsbeløp for et enkeltår i Rana i 2020, totalt ca. 740 mill. kr. Blant investeringer som er planlagt i perioden finner man videreføring av den nye «Ranaskolen» (oppfølging av skolestrukturvedtaket med nødvendige tilpasninger og investeringer i bygningsmasse), prosjekt for ny flyplass, trafiksikkerhetstiltak på vei, boligfeltutvikling og investeringer i vann og avløp. Dette er også områder det tidligere har blitt gjort vesentlige investeringer i, jf. årsrapport for 2018. I økonomiplan for 2020-2023 blir det også vist til at det utover økonomiplanperioden vil kreves store investeringer innenfor helse og omsorg, jf. de behov som vil oppstå innenfor sektoren med befolkningsutvikling/eldrebølge.

- Utilstrekkelig kvalitet i leveranser i prosjekt
- Svikt, feil og mangler ved planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter

I 2019-2020 ble gjennomført en forvaltningsrevisjon av arbeid med investeringsprosjekter i Rana. Forvaltningsrevisjonen avdekte blant annet mangel på system og rutiner for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter, herunder for sentrale aktiviteter som kvalitetssikring, risikovurdering, kontraktsoppfølging og behandling av endringsmeldinger.

Innkjøp

- Etterlevelse av regelverk og innkjøpsstrategi
- System og rutiner for gjennomføring av anskaffelsesprosesser og innkjøp
- Kapasitet og kompetanse

Det fremgår av økonomiplanen 2020-2023 at Rana kommune skal være en seriøs innkjøper, og at innkjøpsmakten skal brukes til å bekjempe sosial dumping, fremme det seriøse og organiserte arbeidslivet, til å stille miljøkrav og til å stimulere frem flere læreplasser. Videre blir det pekt på at innkjøp er en strategisk viktig funksjon for kommunen, og det går frem at kommunen for å sikre at den opptrer som en profesjonell innkjøper har vedtatt en egen politikk og strategi for anskaffelser. Arbeidet med å rulle ut denne i virksomheten videreføres ifølge økonomiplanen gjennom 2020.

- Brudd på regelverk
- Brudd på kommunal innkjøpsstrategi
- Kostnadsineffektive anskaffelser/innkjøp
- Økonomiske misligheter i forbindelse med anskaffelser/innkjøp

I intervju blir det vist til at det er viktig at kommunen fremover prioriterer arbeidet med å sikre oppfølging av den innkjøpspolitikken som kommunestyret har vedtatt. Dette arbeidet vil måtte omfatte etablering av tilpassede system og rutiner for å ivareta tilstrekkelig føringene i politikken, samt anskaffelsesregelverket. Det blir vist til at kommunen per i dag ikke har gode nok system og rutiner for gjennomføring av anskaffelser, og at det er en klar risiko på området når det gjelder etterlevelse av både regelverk og interne strategier/retningslinjer.

I 2016 ble det gjennomført en forvaltningsrevisjon innenfor avdeling Bydrift i kommunen, som blant annet tok for seg innkjøp, oppbevaring og avhending av eiendeler.

Leverandør- og kontraktsoppfølging

- Oversikt over kontrakter
- Kapasitet og kompetanse
- Oppfølging av inngåtte kontrakter og leverandører

I undersøkelsen kommer det frem at kommunen tilsvarende som for innkjøp, ikke har etablert system og rutiner for oppfølging av leverandører og kontrakter med leverandører som det kjøpes tjenester fra. Det blir vist til at det pågår arbeid med innføring av rutiner for å følge opp leverandører, blant annet når det gjelder å følge opp etterlevelse av krav til lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører. Per i dag mangler kommunen et godt system for å føre kontroll med og sikre at leverandører til kommunen ikke bryter arbeidsmiljølovens bestemmelser for lønn, arbeidstid, HMS mv.

Forvaltningsrevisjon av kontrakts- og leverandøroppfølging stod som prioritert prosjekt (nr. 7) i plan for forvaltningsrevisjon i forrige periode, men ble ikke gjennomført. I intervju blir det vist til at prioriterte prosjekter som ikke ble gjennomført i forrige kontrollutvalgsperiode, fremdeles kan være relevante i denne perioden.

- Mangelfull oppfølging av kontrakter og leverandører, med risiko for kontraktsbrudd og brudd på regelverk (AML)

Internkontroll og kvalitetssystem

- Bruk av kvalitetssystem, herunder system og rutiner for faglig og forsvarlig tjenesteutøvelse
- Gjennomføring og oppfølging av risikoanalyser
- Avvikshåndtering

Det fremgår av årsberetningen for 2018 at internkontroll er integrert i den ordinære virksomhetsstyringen. Det jobbes kontinuerlig og systematisk med styring, internkontroll og forbedring i virksomheten. Arbeidet har høyt fokus og det er etablert gode system på flere områder for å sikre måloppnåelse og etterlevelse av lovverk, politiske vedtak og interne rutiner. I 2018 ble det jobbet systematisk med lukking av avvik etter forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhetsstyring og internkontroll.

Av økonomiplanen for 2020-2023 fremgår det at virksomhetsstyring skal forsterkes, og videre utrulling av kvalitetsportalen i 2020 skal sikre styring, internkontroll og grunnlag for løpende forbedringsarbeid. Styrking av opplæring i virksomhetsstyring (internkontroll) var også et sentralt prioritert tiltak i 2019.

I intervju blir det opplyst at selv om Rana har beveget seg vesentlig fremover de siste årene når det gjelder virksomhetsstyring, internkontroll og kvalitetssystem, har kommunen fremdeles mye å gå på, blant annet når det gjelder:

- bruk av risikovurdering/-analyse som tiltak for å identifisere forbedringsområder og hvor det er behov for å iverksette kontroller
- utvikling av standarder og malverk for sentrale internkontrollkomponenter (for eksempel for gjennomføring av risikovurderinger)

- Mangelfull internkontroll og regeletterlevelse
- Risiko for manglende/mangelfulle rutiner, og for at rutiner ikke oppdateres i samsvar med regelverk og behov i virksomhetene
- Risiko for at rutiner og maler ikke er kjent og ikke blir benyttet/etterlevd
- Avvik blir ikke meldt og fulgt opp

-
- etablering og innføring av elektronisk avvikssystem.

I forvaltningsrevisjoner gjennomført i løpet av de siste årene (2018-2020) av tilpasset opplæring og tidlig innsats, pleie og omsorg og investeringsprosjekter, har det blitt avdekt forbedringspotensial som knytter seg til arbeid med internkontroll, herunder når det gjelder etablering og bruk av system og rutiner for utførelse av sentrale oppgaver i innenfor ulike tjenesteområder og virksomheter.

I spørreundersøkelsen blir det fra flere hold pekt på at kommunen fremdeles har forbedringspotensial når det gjelder internkontroll og virksomhetsstyring. Blant annet blir det etterlyst mer arbeid for å sikre et standardisert handlingsmønster i kommunen i form av utarbeidelse av rutiner, prosedyrer og skriftlige arbeidsbeskrivelser, samt opplæring i bruk av internkontrollsystemet kommunen har anskaffet. Det blir også opplyst om at ikke alle rutiner som er etablert nødvendigvis blir etterlevd, herunder kommunale arkiveringsrutiner. Samtidig kommer det frem i spørreundersøkelsen at flere virksomheter opplever å ha tilstrekkelig med rutiner for å sikre at regelverk etterleveres og mål blir nådd, samt at virksomhetsledere oppfatter at etablerte rutiner i stor grad blir fulgt av de ansatte.

I 2017 ble det gjennomført en forvaltningsrevisjon av virksomhetsstyring og internkontroll. Dette var en overordnet gjennomgang av kommunens arbeid med internkontroll, og det ble ikke gjennomført dybdeundersøkelser av internkontroll innenfor enkeltvise tjenesteområder/virksomheter.

3.2 Helse og omsorg

Tjenesteområdet *Helse og omsorg* består av institusjonstjenestene, de hjemmebaserte tjenestene, miljøterapeutiske tjenester, Nav, legetjenester og samfunnsmedisin, psykisk helse, rus og sosiale tjenester, samt tildelingskontoret. Tjenesteområdet tilbyr tjenester knyttet til hele livsløpet for innbyggere i Rana kommune, herunder blant annet rådgivning- og veiledningstjenester, forebyggende arbeid, diagnostisering, behandling og rehabilitering, aktivisering og service, tjenester til personer med rusproblemer, samt hjemme- og institusjonstjenester til personer med bistandsbehov.

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til helse og omsorg.

Tabell 3: Identifiserte risikoområder knyttet til helse- og omsorgsområdet

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risiko
Pleie- og omsorgstjenester <ul style="list-style-type: none"> Hjemmetjenester og institusjonstjenester Endret demografi (eldrebølge) Omsorgstrappen (helhetlig tilbud) Kapasitet og kompetanse Rekruttering Sykefravær Tilpasning av bygningsmasse Velferdsteknologi 	<p>I økonomiplanen for 2020-2023 pekes det på flere fremtidige utfordringer knyttet til pleie- og omsorgstilbudet i Rana. Det blir blant annet vist til at tjenestene opplever økt etterspørsel som følge av demografiske endringer (flere eldre), samtidig som også andelen yngre med pleie- og omsorgsbehov har økt og kommunen har fått flere nye brukergrupper enn før. En økning i antall eldre vil medføre behov for å prioritere ressurser inn mot denne målgruppa. Fra og med 2025 vil aldersgruppen over 80 år øke kraftig. Dette betyr at dersom nåværende nivå på sykehjem skal opprettholdes sett i forhold til eldre i sykehjem nå og eldreveksten, er det behov for ca. 50 nye sykehjemsplasser rundt 2025 og ytterligere 50 nye plasser rundt 2030. Driftsutgifter per sykehjemsplass (pleie/omsorg) i dag er ca. 1 mill. kr.</p> <p>Videre blir det i økonomiplan for 2020-2023 vist til at omfanget av oppgaver kommunen har ansvar for å utføre har blitt større (oppgaver som før samhandlingsreformen tilhørte spesialisthelsetjenesten), samtidig som kommunen også må håndtere stadig mer kompliserte diagnoser både i hjemmet og på institusjon. Det blir også vist til at kommunen har flere eldre omsorgsbygg med renoverings- og oppgraderingsbehov, for å sikre at man har en bygningsmasse som er tilstrekkelig tilpasset brukernes omsorgsbehov (andelen brukertilpassede enerom i Rana med eget bad/WC ligger ifølge KOSTRA på 74,7 %, sett mot 90,3 % i kommunegruppen).</p> <p>I undersøkelsen blir det pekt på at kommunen ikke har klart å tilby nok tjenester knyttet til den nederste delen av omsorgstrappen (helsefremmende og forebyggende tiltak, tjenester i hjemmet), og at kommunen har en høyere andel beboere i institusjon enn det som er ønskelig. Tall fra KOSTRA viser at Rana har en høyere andel innbyggere i aldersgruppen 80 år og over som er beboere på</p>	<ul style="list-style-type: none"> Brudd på regelverk Mangelfullt tjenestetilbud Økt risiko for skader/uønskede hendelser Høye kostnader Budsjettoverskridelser 	

sykehjem (13,3 %) enn både kommunegruppen (10,6 %) og landet uten Oslo (11,3 %), samt høyere netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (35,9 % i Rana, sett mot 31,9 % i kommunegruppen og 32,4 % i landet uten Oslo).

Tilstrekkelig tilgang på helsepersonell blir i økonomiplan for 2020-2023 pekt på som en utfordring innen pleie og omsorg. Kommunen har også høyt sykefravær i sektoren, 9,2 % i 2018. Videre kommer det frem at kommunen har venteliste på plass både i sykehjem og omsorgsbolig, samt for dagplasser for eldre (per september 2019).

I spørreundersøkelsen blir det fra en rekke ulike hold ytret bekymring for om kommunen innenfor pleie og omsorg vil klare å håndtere de betydelige utfordringene Rana står overfor når det gjelder flere brukere med mer komplekse utfordringer og diagnoser. Det å rekruttere og beholde fagutdannet personell (som i seg selv oppleves å være krevende for kommunen), samt redusere sykefravær og sikre god ressursutnyttelse, blir pekt på som viktige tiltak med tanke på å sikre at kommunen står best mulig skodd til å møte fremtiden.

Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon innen pleie og omsorg i 2019, der flere av forholdene omtalt over ble gjennomgått og vurdert.

I 2018 gjennomførte Fylkesmannen tilsyn med systematisk styring og ledelse for å sikre trygge og gode tjenester for beboere ved sykehjem i Rana. Det ble ikke avdekket lovbrudd i tilsynet.

Sosiale tjenester i NAV

- Sosiale ytelser
- Ivaretagelse av ansvar og oppgaver
- Sykefravær

Av årsberetningen for 2018 fremgår det at NAV kommune var den eneste virksomheten i Rana med budsjettmessig merforbruk (ca. 0,7 mill. kr.). Merforbruket blir opplyst i hovedsak å være knyttet til økt press på økonomisk sosialhjelp (flere brukere, herunder økt behov for økonomisk sosialhjelp til flyktninger). NAV kommune har også hatt et høyt sykefravær i 2018, med et gjennomsnitt på 9 prosent.

- Høye kostnader
- Budsjettoverskridelser
- Tjenestetilbud som ikke tilfredsstillt brukernes behov

Ifølge økonomiplan for 2020-2023 har NAV kommune et omstillingsbehov og at det skal iverksettes tiltak som skal bidra til å redusere driftsnivået i økonomiplanperioden. Reduksjonen i driftsrammen skal oppnås gjennom fortsatt fokus på NAV sine kjerneoppgaver, der tett og riktig oppfølging over tid til prioriterte målgrupper skal gi effekt og forbedret økonomisk resultat.

Samarbeid mellom NAV og andre virksomheter i kommunen, som skole og barnevern, blir i økonomiplanen fremhevet som viktig når det gjelder å fremme arbeid, aktivitet, økonomi og bolig i brukergruppen. I spørreundersøkelsen blir det imidlertid påpekt at samhandling mellom NAV og andre tjenester ikke alltid fungerer optimalt, og det blir trukket frem at barnevernet tidvis har utfordringer med å oppfylle alle lovkrav der de er avhengig av input fra NAV, på grunn av dårlig samarbeid.

Av KOSTRA går det frem at Rana har høyere netto driftsutgifter til kvalifiseringsprogram per deltaker (ca. 216 000 kr.) enn gjennomsnittet både i kommunegruppen (ca. 130 000 kr.) og i landet uten Oslo (ca. 126 000 kr.). Samtidig har Rana færre mottakere av kvalifiseringsstønning per 1000 innbygger i aldersgruppen 18-66 år (1,3 per 1000) enn både kommunegruppen (2,9 per 1000) og landet uten Oslo (2,8 per 1000).

Forvaltningsrevisjon av kommunale tjenester i NAV, inkludert samarbeid med relevante aktører og bruk av vilkår/krav overfor tjenestemottakere, stod som prioritert prosjekt (nr. 5) i plan for forvaltningsrevisjon i forrige periode, men ble ikke gjennomført. I intervju blir det vist til at prioriterte prosjekter som ikke ble gjennomført i forrige kontrollutvalgsperiode, fremdeles kan være relevante i denne perioden.

Miljøterapeutisk avdeling (MTA)

- Tilstrekkelig tjeneste- og botilbud
- Kapasitet/kompetanse

I undersøkelsen blir det opplyst både i intervju og spørreundersøkelse at kommunen mangler et tilstrekkelig godt tilbud av tilrettelagte og bemannede boliger som sikrer brukerne i miljøterapeutisk avdeling god og tett oppfølging. Av økonomiplan for 2020-2023 fremgår det at dagens boligtilbud er dimensjonert og utformet på en lite hensiktsmessig måte, og at andre alternativer må utredes. I økonomiplanen er det lagt inn rammebevilgning (7,5 mill. kr. i 2021, med økning til 15. mill. kr. i 2022) for å imøtekomme boligbehov innen MTA. For å lykkes med dette pekes det imidlertid på at det forutsettes at avdelingen arbeider videre med saken, og kommer tilbake med bærekraftige løsninger ifm. rullering av budsjett og økonomiplan. I intervju blir det vist til at et sentralt moment for å lykkes med å finne bærekraftige løsninger når det gjelder botilbud innen MTA, er at kommunen lykkes med å utnytte den bemanningen man allerede har på en bedre måte, på tvers av ulike boenheter.

I tillegg til de utfordringene som fremkommer knyttet til omfang av boliger, går det frem av økonomiplan 2020-2023 at

- Brudd på regelverk og/eller mangelfullt tjenestetilbud
- Høye kostnader
- Budsjettoverskridelser

miljøterapeutisk avdeling har utfordringer når det gjelder ventelister på bo- og avlastningstilbud. I årsberetning for 2018 vises det også til en forverring og/eller utvikling i sykdomsbildet hos eksisterende brukere, noe som har medført økte kostnader for tjenestene. I økonomiplan for 2020-2023 trekkes det frem som en utfordring at MTA drifter dyrere enn budsjetterte rammer.

I 2017 gjennomførte Fylkesmannen tilsyn med Rana kommunes helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemning. Det ble ikke avdekket avvik på de undersøkte områdene, men kommunen mottok en merknad knyttet til forbedringspotensial når det gjelder oppfølging og evaluering av egne prosedyrer og rutiner, samt påse at vedtatte rutiner følges som forutsatt i alle virksomhetene.

Legetjenester (fastleger og legevakt)

- Kapasitet
- Rekruttering

Av årsberetningen for 2018 fremgår det at det innen legetjenester i kommunen, er en stor utfordring at det er få eller ingen aktuelle søkere til ledige legehjemler. I undersøkelsen blir det kommentert at Rana mangler fastleger, og at dette har vært et sårbart punkt i kommunen over flere år. Mangel på fastleger medfører også at kommunen sliter med bemanning av legevakt og at man i stor grad må benytte vikarleger som gjerne tar mange vakter på rad. Dette blir pekt på som både kostnadskrevende og kvalitetsmessig utfordrende. Det blir i undersøkelsen også vist til at det er krevende å sikre tilstrekkelig med sykepleierkapasitet på legevakten.

Tall fra KOSTRA viser at antall legeårsverk per 10 000 innbygger i Rana (12,1 årsverk per 10 000 innbygger) ligger høyere enn i både kommunegruppen (10,9) og landet uten Oslo (11,4).

I undersøkelsen blir det pekt på at arbeid med rekruttering av fastleger kunne vært et nyttig tema for forvaltningsrevisjon, muligens mot slutten av inneværende periode. Det har blitt arbeidet med flere ulike tiltak fra kommunens side for å avhjelpe de fastlegene som finnes i Rana, med tanke på å frigjøre kapasitet for disse, uten at kommunen så langt har lyktes med å finne gode løsninger som sikrer rekruttering og bedre kapasitet. Det arbeides pt. med en prøveordning for finansiering som skal bidra til at Rana i større grad skal greie å rekruttere og beholde fastleger i kommunen, og det blir pekt på at det kunne vært interessant å gjennomgå denne ordningen etter at den har fått fungere over noe tid.

- Brudd på regelverk og mangelfulle tjenester
- Høy ressursbruk ved bruk av vikarleger

Bemanning og sykefravær

- Utnyttelse av kompetanse
- Kvalitet og kapasitet i tjenestene
- Sykefravær

Av årsberetningen for 2018 fremgår det at rekruttering er en generell utfordring innen helse- og omsorgssektoren i Rana kommune. Dette gjelder både for leger og sykepleiere. I økonomiplan for 2020-2023 fremheves det at det i 2030 vil være behov for ca. 160 årsverk flere årsverk innen helse og omsorg enn det man har i kommunen per i dag. For å nå dette målet understrekes det at kommunen må fremstå som en attraktiv arbeidsplass, og at det er viktig at kommunen planlegger rekrutteringsarbeidet på en god måte.

Av årsberetning for 2018 fremgår det at kommunen innenfor helse og omsorg hadde et relativt høyt sykefravær, 9,2 % ved utgangen av året. Sykefravær i helse og omsorg blir i økonomiplan for 2020-2023 trukket frem som en utfordring det fremdeles er viktig å ha fokus på.

I undersøkelsen blir det stilt spørsmål ved om kommunen i tilstrekkelig grad klarer å utnytte den kompetansen man har tilgjengelig innen helse og omsorg på en hensiktsmessig og god måte. Det blir vist til situasjoner/tilfeller der sykepleiere benyttes til å utføre oppgaver som ikke krever sykepleierfaglig kompetanse (renhold, administrative oppgaver mv.), og det blir pekt på at det er viktig at kommunen i en situasjon der man opplever å ikke klare å rekruttere tilstrekkelig med fagpersonell, sikrer at de fagressursene som er tilgjengelig blir brukt så godt som mulig. I tillegg til å være viktig for kvaliteten på kommunens helse- og omsorgstilbud, blir riktig utnyttelse av helsefaglig kompetanse pekt på som omdømmemessig viktig sett fra et rekrutteringsperspektiv.

- Brudd på regelverk og mangelfulle tjenester
- Ufullstendig ressursutnyttelse
- Høyere kostnader og mindre kontinuitet/stabilitet i tjenestene ved bruk av vikarer
- Manglende effektivitet og måloppnåelse

Tildelingskontor

- Vedtak om tildeling av tjenester
- Etterlevelse av regelverk
- Intern samhandling
- Dialog/kommunikasjon med brukere og pårørende

Rana innførte felles tildelingskontor for helse og omsorg i 2018. Tildelingskontoret har ansvar for mottak og behandling av søknader om brukerrettede tjenester, med unntak av legetjenester og fysio- og ergoterapitjenester.

I undersøkelsen blir det i både intervju og spørreundersøkelse pekt på at det kunne vært interessant å gå nærmere inn i hvilke system og rutiner som er etablert ved tildelingskontoret for å sikre riktig tildeling av tjenester til alle personer, samt for å sikre at kommunen utnytter hele tjenestekjeden/omsorgstrappen på en måte som er hensiktsmessig for både tjenestemottaker og tjenestetilbyder. Videre blir det vist til at det også kunne vært behov for å undersøke nærmere hvilke rutiner og praksis som er etablert i kommunen for å sikre at vedtak om helse- og omsorgstjenester blir etterlevd (at tjenester som tilbys til den

- Brudd på regelverk
- Mangelfullt tjenestetilbud
- Ineffektiv ressursbruk
- Omdømmemessig risiko

enkelte er i samsvar med det som er vedtatt gjennom tildelingskontoret).

I økonomiplan for 2020-2023 blir økt etterspørsel etter kommunens tjenester innen helse og omsorg pekt på som en utfordring, samtidig som det vises til at det i noen grad finnes et forventningsgap mellom hvilke tjenester ulike aktører (brukere, pårørende, politikere, andre samarbeidspartnere) ønsker og forventer, og hvilke tjenester kommunen faktisk tilbyr og omfanget på tilbudet den enkelte pasient/bruker mottar/kvalifiserer for å motta. Dette forventningsgapet kan være krevende for kommunen å håndtere mtp. dialog og kommunikasjon med brukere og pårørende.

Psykisk helse, rus og sosiale tjenester

- Differensiert/tilpasset boligtilbud
- Tilstrekkelige tjenester og kvalitet i tjenestetilbud

Av årsberetningen for 2018 og økonomiplan for 2020-2023 går det frem at kommunen over de siste årene har opplevd en økning i etterspørsel etter tjenester innen psykisk helse og rus, spesielt fra unge mennesker. I kombinasjon med mangel på ressurser i tjenestene og et godt nok faglig tilbud, herunder et godt nok botilbud til personer med behov for dette, har ført til at ventelistene til disse tjenestene gradvis har blitt lengre.

- Brudd på regelverk
- Mangelfullt tjenestetilbud
- Økt risiko for skader/uønskede hendelser
- Økte kostnader/ressursbruk

I årsberetningen for 2018 pekes det på at kommunen mangler et differensiert botilbud innenfor psykisk helse og rus, både med og uten bemanning. I økonomiplan for 2020-2023 fremheves det at boliger for vanskeligstilte innen psykisk helse og sosiale tjenester (PHST) (sammen med miljøterapeutisk avdeling) har store utfordringer relatert til økning i behov, dyre boligløsninger og redusert tilgang på personell. Det er økt etterspørsel for PHST, spesielt fra unge med lettere og alvorlige psykiske problemer og rus. Det fremgår av økonomiplan for 2020-2023 at det mest prekære boligbehovet innen PHST er boliger med heldøgns bemanning (syv personer), utleieboliger i nærheten til boliger med heldøgns bemanning på grunn av synergieffekten av bemanningen, og ubemannede hardbruksboliger (tre personer). I intervju og spørreundersøkelse blir det vist til at mangel på gode nok botilbud påvirker den samlede evnen til å tilby gode nok tjenester til denne brukergruppen totalt sett. Uten et godt botilbud der kommunen får anledning til å følge opp brukerne i et forutsigbart miljø, blir det opplyst å være svært vanskelig å levere gode rus- og psykiatritjenester.

Av KOSTRA går det frem at Rana bruker mindre økonomiske ressurser på tilbud til personer med rusproblemer enn gjennomsnittet i både kommunegruppen og landet uten Oslo. Ranas brutto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer

per innbygger i aldersgruppen 18-66 år var ca. 460 kr. i 2019, mot ca. 633 kr. i både kommunegruppen og landet uten Oslo. Dette utgjorde også en lavere andel av Rana kommunes totale netto driftsutgifter til sosiale tjenester (8 %) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (13,5 %) og landet uten Oslo (13,9 %).

Når det gjelder psykisk helse, viser tall fra KOSTRA at Rana har færre årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (3,4) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (4,6) og landet uten Oslo (4,9). Samtidig viser tallene at Rana har flere årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid (9,9) enn gjennomsnittet i kommunegruppen (9) og landet uten Oslo (9).

3.3 Oppvekst og kultur

Tjenesteområdet *Oppvekst og kultur* består av kulturavdelingen (bibliotek, fritidsavdelingen, kulturskolen og kinoteateret), barnehage, skole, kunnskaps- og integreringsavdelingen (flyktingetjenesten, Rana voksenopplæring), barn- og familieavdelingen (barnevern, helsesøstertjenesten og familietjenesten), PPT-tjenestene samt fagstab innen oppvekst og kultur. Tjenesteområdet håndterer de sentrale tjenestene til barn og familier i Rana kommune, samt kommunale kjerneoppgaver knyttet til bosetting og integrering av flyktninger og spesialundervisning for voksne gjennom voksenopplæringen.

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til oppvekst og kultur.

Tabell 4: Identifiserte risikoområder knyttet til tjenesteområdet oppvekst og kultur

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risiko
<p>Tilpasset opplæring og spesialundervisning</p> <ul style="list-style-type: none"> Kompetanse og bemanning Tilpasset opplæring Spesialundervisning Tidlig innsats Samhandling mellom barnehage, skole, PPT og barnevern 	<p>Tall fra KOSTRA viser at andelen elever som får spesialundervisning i grunnskolen er lavere i Rana enn i kommunegruppen for øvrig:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.-4. trinn: 2,5 % i Rana mot 4,8 % i kommunegruppen 5.-7. trinn: 7,5 % i Rana mot 8,7 % i kommunegruppen 8.-10. trinn: 7,2 % i Rana mot 9,5 % i kommunegruppen <p>I økonomiplan for 2020-2023 blir det pekt på at andelen elever med spesialundervisning på 8.-10. trinn over tid har ligget for høyt, særlig sammenliknet med småtrinnet. Per 2019 ligger imidlertid andelen elever som mottar spesialundervisning på 8.-10. trinn under kommunens måltall på 10 %. Dette er en første gang i løpet av den siste femårs-perioden, og innebærer en betydelig nedgang fra tidligere år.</p> <p>I spørreundersøkelsen blir det pekt på at det innenfor dagens økonomiske rammer, oppleves det som en utfordring å følge opp og sikre at det blir ytt tilfredsstillende spesialundervisning i samsvar med de enkeltvedtak som er fattet for den enkelte elev, samt at alle barn med psykososiale utfordringer får tilstrekkelig oppfølging.</p> <p>Det fremgår av økonomiplanen for 2020-2023 at resultatene på skolenivå i Rana ligger under det nasjonale snittet. Dette søkes forbedret blant annet gjennom større utviklingsarbeid med fokus på mer og bedre tidlig innsats, samt tilstrekkelig tilpasset opplæring for elever som har behov for dette.</p> <p>I 2018 ble det gjennomført en forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og tidlig innsats.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Høy ressursbruk/høye kostnader Ikke tilfredsstillende oppfølging av barn og unge Brudd på regelverk Mangelfulle tjenester 	

I 2019 gjennomførte Fylkesmannen tilsyn med Rana kommunes arbeid med spesialundervisning. Kommunen fikk i etterkant av tilsynet pålegg om å sørge for å ha forsvarlig system for å vurdere og følge opp at skolene oppfyller alle krav til å fatte vedtak om spesialundervisning, forsvarlig system for å vurdere og følge opp at pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) oppfyller kravene til å utarbeide sakkyndige vurderinger, sikre at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger og forsvarlig system for gjennomføring og oppfølging av nasjonale prøver. Det ble i tilsynet også avdekket brudd på regelverk knyttet til elevenes rett til og tilbud om spesialundervisning ved to skoler i kommunen.

Trygt og godt skolemiljø

- Nytt regelverk
- Trivsel

I dokumentasjon og intervjuer i undersøkelsen, kommer det frem at det oppleves som svært utfordrende for kommunen følge opp de krav og plikter, herunder aktivitetsplikten, som følger av kapittel 9A i opplæringsloven. Kommunen er kjent med at konkrete saker på skoler i Rana ikke har blitt fulgt opp godt nok og i samsvar med opplæringsloven, og det blir i tillegg vist til at kommunen selv ikke opplever å ha gode nok system og rutiner for å sikre at kommunen har en praksis som er i samsvar med regelverkets bestemmelser. Dette omfatter blant annet rutiner for samhandling internt, rutiner ved skolene for forebygging av vold og trusler, ivaretagelse av opplysningsplikt overfor foreldre, ivaretagelse av meldeplikt og dokumentasjonsplikt, samt rutiner for saksbehandling i samsvar med forvaltningsloven.

Tall fra Elevundersøkelsen viser at elever på 7. og 10. trinn i Rana trives omtrent like godt på skolen som elever både i kommunegruppen og landet ellers. Tallene fra Elevundersøkelsen viser videre at andelen elever på 7. trinn i Rana som rapporterer at de blir mobbet, har gått ned i skoleåret 2019-2020 (fra 11,4 % i skoleåret 2018-2019 til 4,5 % i skoleåret 2019-2020). Andelen elever på 7. trinn i Rana som i 2019-2020 rapporterte at de ble mobbet, ligger under det nasjonale gjennomsnittet.

Samtidig har andelen for elever på 10. trinn i Rana som rapporterer at de blir mobbet gått opp fra 5,7 % til 8,6 % fra skoleåret 2018-2019 til skoleåret 2019-2020. Tallene for Rana for mobbing på 10. trinn ligger over det nasjonale gjennomsnittet. I økonomiplan for 2020-2023 blir økning i andel ungdommer som opplever psykiske problemer, ensomhet og mobbing trukket frem som en generell utfordring innenfor oppvekstområdet i kommunen.

I intervju opplyses det om at kommunen har forsøkt å gjøre grep knyttet til blant annet organisering, kompetanseutvikling og

- Barn og unge som ikke opplever et trygt og godt skolemiljø
- Brudd på regelverk

samarbeid (opp mot PPT, BUP mv.), men at dette arbeidet kanskje ikke har vært systematisk nok, og at man ikke har oppnådd de ønskede resultatene når det gjelder trygt og godt skolemiljø i Rana-skolen. I spørreundersøkelsen pekes det fra rektorer på at det er krevende å nå faglige mål/læringsmål som settes innenfor sektoren, og at dette også må sees i sammenheng med trivsel og skolemiljø.

Bemanning og arbeidsmiljø i skole

- Ivaretagelse av kompetansekrav
- Arbeidsmiljø

Av økonomiplan for 2020-2023 fremgår det omstilling/omstrukturering i skolen har påvirket det psykososiale arbeidsmiljøet blant skolens ansatte. Dette har det blitt forsøkt jobbet med gjennom samarbeid med organisasjonene og vernetjenesten. Det påpekes at trivsel for både elever og lærere vil være et fokusområde fremover. I spørreundersøkelsen blir det pekt på at de omstillings-/omstrukturingsprosesser som har foregått innenfor Rana-skole potensielt vil kunne ha negative konsekvenser for skoleresultater på kort sikt, blant annet fordi læringsmiljø og -kultur blir påvirket negativ av den støyen prosessene har ført med seg. Det blir også gitt uttrykk for bekymring for at ny skolestruktur i Rana vil kunne medføre økt utenforskap, mobbing og frafall av elever.

I økonomiplan for 2020-2023 blir det vist til at Rana har en høy andel lærere som ikke oppfyller kravene til kompetanse i de fagene de underviser i. Det fremgår av økonomiplanen at dette søkes løst gjennom videreutdanning, økt fokus på å bruke kompetansen blant lærerne samlet mer hensiktsmessig, samt at det i rekrutteringssituasjoner skal være en stor bevissthet rundt reelle kompetansebehov. Det blir samtidig opplyst at Rana har de nødvendige ressursene for å følge opp bemanningsnormen, men det understrekes i økonomiplanen for 2020-2023 at det først vil være viktig å se på hvorvidt man kan omfordele kompetanse kommunen allerede har på en bedre måte slik at man får matchet riktig kompetanse til riktig nivå/trinn.

- Mangelfull effektivitet og måloppnåelse
- Barn og unge som ikke får tilfredsstillende grunnskoleopplæring
- Brudd på regelverk
- Økt ressursbruk på andre områder

Barnehage

- Pedagognormen
- Styring av kapasitet og økonomisk belastning

Av økonomiplan for 2020-2023 går det frem at Rana har 9 kommunale barnehager med 574 barn og 13 private barnehager med 670 barn (totalt 1241 barn i barnehage). Det blir vist til at kommunen siden 2007 har klart å oppfylle retten til barnehageplass ihht. barnehageloven. I undersøkelsen blir det vist til at barnehagene i Rana drives med tilnærmet full kapasitetsutnyttelse for å oppfylle retten til barnehageplass, og i økonomiplan for 2020-

- Brudd på regelverk
- Mangelfulle tjenester
- Uhensiktsmessig dimensjonering av tilbud
- Økt ressursbruk/økte kostnader

2023 vises det til at det per høsten 2019 var 62 barn på venteliste med ønske om oppstart innen utgangen av 2019.

I økonomiplan for 2020-2023 opplyses det om at kommunen isolert sett har areal tilgjengelig til å øke antallet barnehageplasser, men at en økning i antall plasser vil kreve økonomiske investeringer knyttet til vedlikehold og oppgradering for at aktuell bygningsmasse skal kunne tilfredsstillende behov og standarder for barnehagedrift.

Av økonomiplan for 2020-2023 går det videre frem at det i økonomiplanperioden må det ses på om dagens barnehagestruktur er hensiktsmessig når det gjelder å ivareta fleksibel drift ut fra etterspørsel og demografi. Tall i økonomiplanen viser at antallet 0-5 åringer vil reduseres frem mot 2023, mens KOSTRA-tall ifølge økonomiplanen viser at Rana har en effektiv barnehagedrift sett i forhold til sammenlignbare kommuner. Enhetsprisen per barnehageplass i kommunale barnehager har imidlertid økt i perioden fra 2015 til 2019. I økonomiplanen fremheves det at årsakene til dette er sammensatte, men at det vil være fokus på å redusere enhetskostnaden for barnehageplass. Viktige momenter i dette vil kunne knytte seg til reduksjon av kjøp av varer og tjenester, redusert vikarbruk og reduksjon av antall plasser.

I økonomiplan for 2020-2023 vises det til at for barnehageåret 2019-2020 oppfylte de fleste kommunale og private barnehagene i Rana de nye lovkravene til pedagog- og bemanningsnorm. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at 14 av kommunens 23 barnehager (både kommunale og private) oppfylder pedagognormen (60,9 %), mens ytterligere 5 barnehager oppfylder normen med dispensasjon (21,7 %). 4 barnehager i kommunen oppfyller ikke pedagognormen (17,4 %).

Barnevern

- Internkontroll
- Økonomistyring
- Kapasitet
- Tjenestekvalitet
- Saksbehandling
- Oppfølging av barn i fosterhjem
- Samhandling

I årsberetningen for 2018 fremgår det at selv om barn- og familieavdelingen samlet sett hadde et mindreforbruk på budsjett dette året, hadde barneverntjenesten isolert sett utfordringer med merforbruk. Det blir i årsberetningen pekt på at dette henger sammen med at det innenfor barnevernet er krevende å forutsi alle utgifter som vil kunne oppstå i et budsjettår, herunder utgifter knyttet til barneverntiltak, ungdomsbolig og bosetting av unge, enslige flyktninger. I intervju blir det vist til at økonomien i barnevernet også våren 2020 er krevende, med et betydelig merforbruk (>30 % sett mot budsjett).

- Brudd på regelverk
- Økte kostnader
- Mangelfulle tjenester
- Manglende måloppnåelse

I intervju blir det videre stilt spørsmål ved om kommunen har sørget for en organisering/dimensjonering av barneverntjenesten som sikrer at man klarer å levere gode nok tjenester, samtidig som regelverk etterleves og økonomi/drift styres godt nok opp mot budsjett for tjenesten. I tillegg til de økonomiske utfordringene, har Rana utfordringer med etterlevelse av saksbehandlingsfrister i barnevernssaker. Tall fra Bufdirs barnevernsmonitor for kommuner viser at kommunen i 2019 brøt fristen i undersøkelsessaker i 71,3 % av alle saker. Tilsvarende andel fristbrudd i undersøkelser for Nordland fylke (gjennomsnitt) var 18,9 %.⁵ Av direktoratets barnevernsmonitor fremkommer det videre at 46,8 % av barn i fosterhjem i Rana ikke har fått oppfølging i samsvar med lovkrav (tilsvarende gjennomsnitt for Nordland fylke for 2019 var 12,5 %). Tallene fra direktoratet viser også at Rana kommune i begrenset grad har sikret at barn i hjelpetiltak har en tiltaksplan, samt at disse tiltaksplanene blir evaluert i samsvar med krav.

I intervju blir det pekt på at det er foretatt flere organisatoriske endringer i barnevernet over de siste årene, blant annet med formål om å styrke kvalitet og økonomistyring i tjenesten, uten at tiltakene fullt ut har hatt den ønskede effekten. Det blir vist til at kommunen nylig har leid inn ekstern bistand til å gjøre en gjennomgang av barneverntjenesten og komme med forslag til tiltak kommunen kan sette i verk for å styrke kvaliteten i tjenesten. Kommunen ønsker blant annet å få utredet hvorvidt de opererer med en egnet terskel for når barnevernet starter og avslutter sitt arbeid. I intervju pekes det på at Rana har flere tiltak totalt sett enn sammenliknbare kommuner, samt flere barn med tiltak. Kommunen opplever heller ikke at de er gode nok til å avslutte saker, eller at de er gode nok til å følge en sak fra de oppretter den til de avslutter den.

Videre blir det i intervju vist til at barneverntjenesten også har forbedringspotensial når det gjelder systematisering/strukturering av interne arbeidsprosesser (rutiner, prosedyrer og nøkkelkontroll), samt når det gjelder dokumentering av arbeid tjenesten utfører. Det blir også pekt på at samarbeid mellom ulike relevante aktører (barnevern, barnehage, skole, PPT mv.) er en utfordring i kommunen.

Utfordringer innenfor barnevern knyttet til kapasitet og ressurser, saksbehandlingstid, regeletterlevelse ifm. saksbehandling og

⁵ Sammenlikningsgrunnlaget i Bufdirs barnevernsmonitor for kommuner er organisert fylkesvis (og ikke etter kommunegruppe jf. KOSTRA).

samhandling mellom ulike tjenester blir også trukket frem i spørreundersøkelsen, fra virksomhetsledere på flere ulike områder.

I 2016 ble det gjennomført tilsyn fra Fylkesmannen med ivaretagelse av opplysningsplikten til barneverntjenesten i skole og barnehage. Det ble ikke avdekket lovbrudd på skoleområdet i forbindelse med tilsynet. På barnehageområdet ble det avdekket lovbrudd knyttet til Rana kommunes generelle ansvar for å påse regelverksetterlevelse i barnehagene.

Rana voksenopplæring (RAVO)

- Spesialundervisning for voksne

I undersøkelsen blir det vist til at kommunen nå håper at de utfordringene man har hatt knyttet til organisering av Rana voksenopplæring (RAVO) er godt nok løst, slik at virksomheten kan fortsette arbeidet med å sikre et tilfredsstillende spesial- og grunnskoleundervisningstilbud til voksne, samt tilfredsstillende tjenester til flyktninger og innvandrere som etter introduksjonsloven har rett på tilbud om norskkurs og kurs i samfunnskunnskap.

I intervju blir det opplyst at kommunen ikke opplever å ha tilstrekkelig kontroll med at spesialundervisningstilbudet til voksne holder tilstrekkelig kvalitet. Det har derfor blitt satt i gang et arbeid med å identifisere hvordan kommunen kan sikre at den har et spesialundervisningstilbud som treffer de rette brukerne med de rette tiltak, slik at alle relevante personer mottar den spesialundervisningen de har behov for.

Fylkesmannen gjennomførte i 2016 tilsyn med kommunens ivaretagelse av krav til individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram. I tilsynet ble det avdekket lovbrudd knyttet til manglende utarbeidelse av individuelle planer, samt mangelfull utforming av utarbeidede individuelle planer.

I 2019 gjennomførte Deloitte en gjennomgang av oppgaveprioritering og finansiering av integreringsarbeidet i Rana, samt tjenestetilbud og utgifter ved RAVO. I gjennomgangen kom det blant annet frem at flere tiltak kommunen hadde planlagt for å forbedre og effektivisere integreringsarbeidet ikke hadde blitt gjennom-/videreført, blant annet pga. mangelfull samhandling mellom enheter i kommunen. Videre ble det avdekket at det i liten grad var dokumentert grunnlag for fastsettelse/fordeling av budsjett for integreringsarbeid, samt øvrige ansvarsområder i RAVO. Det kom også frem at kommunen ikke oppfylte introduksjonsloven krav om et helårlig og fulltids introduksjonsprogram, samt at det for flere deltakere i

- Brudd på regelverk
- Utilstrekkelige tjenester

voksenopplæringen var fattet mangelfulle vedtak om det spesialundervisningstilbudet kommunen gir/har gitt.

Kultur

- Økonomistyring
- Tilskuddsforvaltning
- Tilstrekkelig tilbud til alle grupper

I årsberetningen for 2018 fremgår det at kulturavdelingen hadde et merforbruk i 2018, men overskuddsmidler fra 2017 resulterte i et regnskapsmessig mindreforbruk.

I årsberetningen for 2018 ble det fremhevet et behov for å gjennomgå tildeling av tilskudds- og kulturmidler innenfor kulturområdet, og det ble lagt opp til en gjennomgang av regler for dette i 2019. I intervju blir det opplyst at det våren 2020 blir lagt frem en ny kommunal forskrift for tildeling av tilskuddsmidler, og det blir pekt på at det i fremtiden vil være viktig å sikre kontroll med at både kommunen og tilskuddsmottakere opererer i samsvar med bestemmelsene i den nye forskriften når det gjelder tildeling, bruk og rapportering på mottatte tilskudd.

I intervju blir det pekt på at kommunen opplever at de driver gode tjenester på kulturområdet, og at innbyggerne i Rana får mye igjen for de midlene som investeres i kultur. Samtidig blir det i spørreundersøkelsen stilt spørsmål ved om kulturavdelingen klarer å sikre et tilstrekkelig og relevant aktivitetstilbud til alle grupper, slik som fritidsaktiviteter for psykisk utviklingshemmede.

Tall fra KOSTRA viser at Rana bruker noe mindre penger på kultur og idrett totalt sett enn gjennomsnittet i kommunegruppen (2190 kr. per innbyggere sett mot 2399 kr. per innbyggere i kommunegruppen i snitt).

- Budsjettoverskridelser
- Brudd på bestemmelser i lokal forskrift
- Manglende måloppnåelse
- Utilstrekkelige tjenester

3.4 Tekniske tjenester

Tjenesteområdet *Tekniske tjenester* består av bydrift (vann og avløp, samferdsel, brann- og redningstjenesten, intern service og fritidspark), byggdrift (driftstekniker, boligforvaltning, renhold og teknisk systemansvarlig), prosjekt og areal og miljø (miljø og landbruk, kart og arealplan og byggesak). Tekniske tjenester har ansvaret for store deler av kommunens infrastruktur (bygg, veier, anlegg, park, idrett og vann/avløp), og ivaretar også sentrale arbeidsoppgaver innen samfunnsplanlegging (plan, regulering, eiendom, kart, miljø og landbruk) og beredskap (brann og redning).

I tabellen under vil vi gjennomgå identifiserte risikoer knyttet til tekniske tjenester.

Tabell 5: Identifiserte risikoområder knyttet til tjenesteområdet tekniske tjenester

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risiko
Vedlikehold av kommunale bygg <ul style="list-style-type: none"> Vedlikeholdsetterslep/kapitalslit Arbeid med verdibevarende vedlikehold 	<p>I økonomiplan for 2020-2023 blir det pekt på at kommunen har betydelige utfordringer knyttet til vedlikeholdsetterslep og kapitalslit på den kommunale bygningsmassen.</p> <p>Vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygg er vurdert å være i størrelsesorden 1 250 mill. kr. I undersøkelsen blir det kommentert at manglende vedlikehold over tid har gitt et betydelig forfall i den kommunale bygningsmassen, og at reparasjoner som tvinger seg frem ofte er av et slik omfang at det må håndteres gjennom investering/nybygg. Det blir understreket at kommunen har store utfordringer med å nå mål om verdibevarende vedlikehold av kommunale bygg.</p> <p>I spørreundersøkelsen blir det fra en rekke ulike virksomheter kommentert at vedlikeholdsetterslep/kapitalslit er kritisk, og at mangel på vedlikehold medfører risiko for at kvaliteten i arbeidet ulike virksomheter utfører kan gå ned (grunnet for lav standard på fysiske rammebetingelser).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Økte kostnader Budsjettoverskridelser Manglende måloppnåelse Økt risiko for ulykker/uønskede hendelser Redusert tjenestekvalitet 	
Vedlikehold av kostbar infrastruktur <ul style="list-style-type: none"> Vedlikeholdsetterslep/kapitalslit Strategisk arbeid for vedlikehold av kostbar infrastruktur Hensyntaking og håndtering av klimaendringer ifm. vedlikehold av infrastruktur 	<p>Tilsvarende som for den kommunale bygningsmassen, blir det i økonomiplan for 2020-2023 vist til at kommunen har et betydelig vedlikeholdsetterslep på sentral og kostbar infrastruktur som vegnett og vann- og avløpsnett. Etterslepet på vegnettet er priset til ca. 200 mill. kr., mens etterslepet innen vann og avløp er priset til 2 205 mill. kr. I intervju blir det kommentert at vedlikeholdsetterslepet/kapitalslitet knyttet til kostbar infrastruktur øker betydelig mer hvert år enn beløpene som har blitt satt av til vei, vann og avløp i kommunens investeringsbudsjetter over de siste årene.</p> <p>I økonomiplan for 2020-2023 blir det pekt at kombinasjonen av økende ekstremvær og stadig større vedlikeholdsetterslep på viktig infrastruktur som vegnett og vann- og avløpsnett utgjør en alvorlig</p>	<ul style="list-style-type: none"> Økte kostnader Budsjettoverskridelser Manglende måloppnåelse Økt risiko for ulykker/uønskede hendelser 	

økonomisk og sikkerhetsmessig risiko for kommunen. For eksempel vil store nedbørsmengder raskt føre til utrasing av dårlig vedlikeholdte veier og broer. Flere av veiene i Rana har mistet verdien i slitelaget (og deler av bærelaget), og er på vei inn i en fase hvor kostnaden for nødvendig vedlikehold stiger kraftig med hvert år som går uten tiltak.

I intervju blir det kommentert at kommunen ved økende ekstremvær risikerer enorme skader både på veg og vann/avløp (overvannshåndtering), blant annet fordi eksisterende infrastruktur ikke er godt nok holdt vedlike til å tåle økt påkjenning. Kommunen har utarbeidet nye hovedplaner for både vei og vann og avløp som omfatter risikovurderinger knyttet til ovennevnte problematikk, men det etterlyses ytterligere arbeid på strategisk nivå når det gjelder oppfølging og vedlikehold av kritisk infrastruktur og håndtering av risiko manglende vedlikehold medfører.

Klima og miljø

- Oppfølging av strategier og målsetninger

I økonomiplan for 2020-2023 blir det vist til at det i Rana har vært et økt fokus på grønn omstilling, klimavennlige løsninger innen transport, bygg og arealbruk, samt verdibevarende vedlikehold av infrastruktur. I samfunnsdelen av Rana kommune sin kommuneplan for 2017-2027 er det definerte en rekke satsingsområder og strategier knyttet til blant annet samarbeid med næringsliv om utvikling i grønn retning, bærekraftig utnyttning av fornybare ressurser, klimavennlige løsninger og byutvikling med vekt på grønnstrukturer og urbanisering.

I intervju blir det kommentert at kommunen har satt svært ambisiøse mål for sin fornybar-satsing, og at det følgelig er en risiko for at kommunen ikke greier å dreie egen virksomhet raskt nok i grønn retning til at den klarer å innfri de målene som er satt i kommuneplan for perioden.

I kommunens fornybar-satsing er det også definert strategier knyttet til Mo i Rana som industriby, med ren luft og rent vann. I intervju blir det vist til at kommunen har samarbeid med staten om opprydning etter industriell virksomhet, herunder om tiltak for å forhindre giftavrenning til natur. Det blir i undersøkelsen stilt spørsmål om hvorvidt dette arbeidet har vært suksessfullt.

- Manglende måloppnåelse

Næringsutvikling

- Saksbehandling
- Arkivering og offentlighet

I undersøkelsen fremkommer det at mye av arbeidet med næringsutvikling i Rana er lagt til Rana Utviklingsselskap AS (der

- Brudd på regelverk

Rana kommune eier 43,91 %).⁶ Det blir vist til at utviklingselskapet utfører saksbehandling i enkelte saker på vegne av Rana kommune, uten at denne nødvendigvis blir håndtert i henhold til etablerte kommunale saksbehandlingsrutiner, herunder rutiner for journalføring og arkivering. Dette medfører at innsyn i saker behandlet av Rana utviklingselskap ikke kan forvaltes av Rana kommune gjennom det ordinære arkivsystemet, og det blir kommentert at kommunen i disse sakene dermed løper risiko for å bryte bestemmelser i både offentlighetsloven og arkivloven.

Saksbehandling innen plan- og byggesak og miljø og landbruk

- System og rutiner for saksbehandling
- Regeletterlevelse i forbindelse med saksbehandling

I undersøkelsen blir det i spørreundersøkelsen vist til at det innenfor tekniske tjenester i stor grad mangler rutiner for saksbehandling. Det opplyses om at nytt kvalitetssystem er innført blant annet hos byggesakskontoret, men at skriftlige rutiner og prosedyrer (som skal utgjøre innholdet i kvalitetssystemet) ikke er på plass. Det pågår arbeid med å utvikle de nødvendige rutinene, men dette går sakte og det blir kommentert at rutineutviklingsjobben oppfattes å være minst like arbeidskrevende som selve saksbehandlingsoppgavene. Videre blir det pekt på at mangel på saksbehandlingsrutiner gjør at man i liten grad føler seg trygge på at all saksbehandling blir utført korrekt og med tilstrekkelig kvalitet.

Tall fra KOSTRA viser at kommunen i hovedsak klarer å etterleve lovpålagte frister for saksbehandling av byggesaker. Cirka 3 % av alle byggesaker med 3 ukers frist overskred fristen i 2019.

I intervju blir det også etterlyst bedre saksbehandlingsrutiner for behandling av saker innenfor miljø og landbruk. Det blir stilt spørsmål ved om kommunen har tilstrekkelig gode rutiner for å sikre at saker blir behandlet i samsvar med krav i regelverk (knyttet til for eksempel dispensasjon til snøscooterkjøring), samt når det gjelder å ha gode nok kriterier for saksbehandling som bidrar til å sikre lik behandling av like saker.

- Brudd på regelverk
- Omdømmetap ved fristoverskridelser, feil i saksbehandling mm.

⁶ Rana utviklingselskap AS skal fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Selskapet er også omtalt i kapittel 4.2.

3.5 Kommunale foretak mv.

Kommunale foretak og vertskommunesamarbeid er omfattet av ordinær forvaltningsrevisjon. Rana kommune eier ett kommunalt foretak, Mo i Rana Havn KF, og deltar i flere vertskommunesamarbeid (se kapittel 4.3).

Tabell 6: Identifiserte risikoområder knyttet til kommunale foretak

Område og tema	Observasjoner	Vurderinger/mulige konsekvenser	Risiko
Mo i Rana Havn KF <ul style="list-style-type: none">• Drift• Økonomistyring	<p>I intervju blir det kommentert at man fra administrasjonen sin side ikke opplever å ha nødvendig sikkerhet og kontroll med at oppgaver i kommunen som er satt ut i kommunalt foretak driftes optimalt, eller med at økonomien i foretaket styres effektivt slik at kommunen får mest mulig ut av innskutte beløp.</p> <p>Av årsregnskapet for Mo i Rana Havn KF for 2018, fremgår det at foretaket hadde et mindreforbruk i driftsbudsjettet på ca. 1,1 mill. kr. i henhold til budsjett. Tilsvarende hadde foretaket i 2017 et mindreforbruk i henhold til driftsbudsjett på ca. 2,76 mill. kr.</p> <p>I revisorberetningen som ble avlagt i forbindelse med revisjon av særregnskapet for Mo i Rana Havn KF for 2018, blir det pekt på at årsregnskapet har vesentlige avvik fra regulert budsjett, som til dels skyldes manglende budsjettjusteringer i løpet av regnskapsåret. Dette er også trukket frem av kontrollutvalget i uttalelse til årsregnskapet, med påpekning om at forholdet må følges opp av foretaket.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Høye kostnader/ineffektivitet• Budsjettoverskridelser• Manglende måloppnåelse	

4. Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoer i kommunens selskap

På bakgrunn av innsamlet og analysert informasjon, presenterer vi i denne seksjonen risikoer knyttet til selskaper der kommunen har eierskap. Vurderingen er gjort med særlig fokus på følgende opplysninger som kommer frem i datainnsamlingen om:

- risiko for at selskapet ikke driver i samsvar med kommunestyret sine vedtak og forutsetninger/betingelser
- risiko for at selskapet ikke driver i samsvar med lover og regler og på en økonomisk forsvarlig måte.

I tillegg til en konkret risikovurdering vil det også være viktig å vurdere selskapene ut fra hvor vesentlige de er for kommunen (vesentlighetsanalyse). To overordnede perspektiver kan legges til grunn for en slik vurdering: fokus på brukerperspektivet/samfunnsnyttet og fokus på økonomiske interesser for kommunen.

På bakgrunn av disse forholdene har revisjonen utledet følgende kriterier for vesentlighetsanalysen, som kan være til hjelp når kontrollutvalget skal prioritere hvilke selskap som skal være gjenstand for forvaltningsrevisjon:

1. selskap der det er avdekket mulige risikoforhold
2. selskap med bare offentlig eierskap
3. selskap som har et samfunnsmessig ansvar
4. selskap som har direkte tjenestetilbud til kommunen sine innbyggere
5. selskap som leverer virksomhetskritiske tjenester til kommunen
6. selskap som er heleid av kommunen
7. selskap der kommunen har omfattende eierinteresser i et antall aksjer (flertall) eller stor økonomisk del av aksjekapitalen
8. økonomisk gevinst/tapspotensial for kommunen
9. etikk og omdømme

Rana kommune har ett heleide selskap, fem selskap som er deleid med kommuner og/eller fylkeskommuner, og syv selskap som er deleid med private eller statlige aktører. Selskapene/samarbeidene vil bli presentert i tabeller under. Informasjonen i tabellene er i hovedsak basert på opplysninger hentet fra Bisnode, Smartcheck, Proff, hvert enkelt selskap sine nettsider, oversendt dokumentasjon fra kommunen og informasjon som er kommet fram i undersøkelsen. Der det har kommet fram opplysninger som tyder på at det er risiko knyttet til eierskapet eller driften av selskapet, vil dette kommenteres. Det vil òg bli kommentert om det de siste årene har blitt gjennomført selskapskontroll av selskapet.

Selskapene blir presentert i to tabeller. Den første inneholder selskap som kommer inn under kommuneloven §§ 23-6 og 24-10. Dette er aksjeselskap og interkommunale selskap som er heleid av kommunen eller eid sammen med andre kommuner og/eller fylkeskommuner. Disse selskapene har Rana kommune full innsynsrett i og kan gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av.

Den andre tabellen inneholder oversikt over selskap der kommunen har eierskap, men som ikke kommer inn under innsynsretten etter kommuneloven §§ 23-6 og 24-10. Dette er ofte aksjeselskap med innslag av private eller statlige eierandeler eller samvirkeforetak. Kommunen kan likevel gjennomføre avgrensede forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller, for eksempel med hensyn til i hvilken grad selskapet opptre i trå med eierne sin intensjon, om valg og opplæring av styrerepresentanter skjer etter kommunen sine regler og rutiner, om rapporteringen fra selskapet samsvarer med retningslinjer mm. Kontrollutvalget kan også be styret i et selskap om å få fullt innsyn dersom det er ønskelig å gjøre en fullverdig forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll

4.1 Selskap som er omfattet av kommuneloven §§ 23-6 og 24-10

Stakobygget AS			
Selskapets formål Eierandel: 100 %	Formålet til selskapet er bygging og drift samt utleie til selvkost av administrasjonsbygg til Rana kommune og virksomhet som står i forbindelse med dette.		
Nøkkelpunkter	Stakobygget AS er heleid av Rana kommune. Nøkkeltallene viser at Stakobygget har hatt negativ egenkapital og soliditet de tre siste årene og at selskapet gikk i underskudd i 2016 og 2018.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Heleid av kommunen • Samfunnsansvar • Negativ egenkapital • Tidligere identifisert forbedringspotensial knyttet til internkontroll 	Det ble gjennomført selskapskontroll av Stakobygget AS i 2017, der det blant annet ble påpekt forbedringspotensial knyttet til internkontroll, herunder system og rutiner for å sikre forsvarlig økonomistyring (budsjettering, beregning av husleie), samt rutiner for gjennomføring av risikovurdering og for prosjektstyring.		
Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	-9 304	-8 863	-9 672
Inntekter	19 231	19 100	19 100
Resultat før skatt	-252	230	-81
Likviditet	9,48	5,99	3,17
Soliditet	-3,99 %	-3,7 %	-3,94 %

Helgeland avfallsforedling IKS (HAF IKS)	
Selskapets formål Eierandel: 47,62 %	HAF skal være et interkommunalt avfallsselskap med høy kompetanse innen behandling av avfall og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling.
Nøkkelpunkter	Rana kommune er største eier med 47,62 % eierandel. Selskapets øvrige eiere er kommunene Hemnes, Lurøy, Nesna, Rødøy og Træna.
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Delt offentlig eierskap • Samfunnsansvar • Direkte tjenestetilbud til innbyggerne • Tidligere identifisert forbedringspotensial knyttet til internkontroll og økonomistyring 	<p>Nøkkeltallene viser at selskapet har hatt økende inntekter over de siste årene. Selskapet gikk i underskudd i 2016 og 2018.</p> <p>Selskapet har følgende eierinteresser og datterselskap som er omfattet av §§ 23-6 og 24-10:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Retura HAF AS (100 %) • Ecopro AS (16,72 %) • Retura Norge AS (4,53 %) • Rekom AS (2,95 %)

Helgeland avfallsforedling IKS (HAF IKS)

Selskapet har også eierinteresser i Askeladden ressurscenter AS (34 %) og Vitensenter Nordland AS (2,66 %), som ikke er omfattet av §§ 23-6 og 24-10 (pga. innslag av private aktører).

Det ble gjennomført en selskapskontroll av HAF IKS i 2019, der det blant annet ble avdekket mangel på rutiner for å sikre etterlevelse av offentlighetsloven og mangelfull etablering av økonomiske mål for selskapet, samt behov for skriftliggjøring av økonomirutiner. Det ble i selskapskontrollen også pekt på at HAF IKS ikke hadde en tilfredsstillende økonomisk situasjon, grunnet lav egenkapital, begrenset likviditet og et gebyrnivå som gav lite økonomisk handlingsrom.

I intervju blir det pekt på at det kunne vært nyttig med en forvaltningsrevisjon av HAF IKS med formål om å undersøke i hvilken grad selskapet leverer tilfredsstillende tjenester på en hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte, samt om selskapets operasjoner er hensiktsmessig dimensjonert for langsiktig drift (eller om selskapet drifter med ikke-hensiktsmessig overkapasitet).

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	10 506	12 010	9 981
Inntekter	77 146	63 659	61 131
Resultat før skatt	-1 504	2 029	-2 507
Likviditet	1,52	1,68	2,44
Soliditet	9,27 %	9,74 %	7,94 %

Nordland Teater AS

Selskapets formål

Eierandel: 40 %

Selskapet skal drive teatervirksomhet i Nordland.

Nordland Teater AS er eid av Nordland fylkeskommune (60 %) og Rana kommune (40 %). Nøkkeltallene viser at selskapet har solid egenkapital, men at resultatet har vært synkende de siste årene. I 2018 gikk selskapet med underskudd. Nøkkeltall indikerer at likviditeten ikke var tilfredsstillende i 2018.

Nøkkelpunkter

- Omdømme
- Delt offentlig eierskap

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	14 069	14 567	13 799
Inntekter	45 686	45 848	45 637
Resultat før skatt	-498	768	1 494
Likviditet	1,12	1,54	1,71
Soliditet	39, 97%	40,87 %	38,32 %

Helgeland Kraft AS			
Selskapets formål Eierandel: 26,84 %	Formålet til selskapet er å eie samtlige aksjer og forvalte eierskapet i Helgeland Kraft Vannkraft AS, Helgeland Kraft Nett AS, Helgeland Kraft Strøm AS, å eie aksjer og forvalte eierskapet i andre selskaper med naturlig tilknytning til slik virksomhet, samt yte lån og stille sikkerhet for selskaper som konsernet har eierposisjon i. Videre skal selskapet eie og forvalte fast eiendom.		
Nøkkelpunkter	Selskapet er eid av Rana kommune (26,84 %) og 13 andre kommuner med varierende eierdel. Nøkkeltallene indikerer at selskapet hadde god egenkapital og positivt resultat i 2018.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Delt offentlig eierskap • Samfunnsansvar • Vesentlige verdier 	Selskapet har følgende datterselskap som er omfattet av §§ 23-6 og 24-10: <ul style="list-style-type: none"> • Helgeland kraft vannkraft AS (100 %) • Helgeland kraft nett as (100 %) • Helgeland kraft strøm AS (100 %) 		
	I tillegg har selskapet eierinteresser i Helgeland Invest AS (13,34 %), Ren AS (2,56 %), Helgeland Sparebank (1,8 %), Mo fjernvarme (60 %), Storuman Energi og Smisto (50 %) som ikke er omfattet av §§ 23-6 og 24- 10.		
Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	2 039 818	979	989
Inntekter	92 879	0	0
Resultat før skatt	98 066	-12	-1
Likviditet	7,08	0	0
Soliditet	44,03 %	100 %	100 %

Kinoalliansen AS			
Selskapets formål Eierandel: 4 %	Formålet til selskapet er å forhandle og inngå avtaler innen salg, markedsføring, filmleie, serviceavtaler kinoteknikk, kioskdrift, billettsystemer og andre forretningsområder knyttet til kinodrift på vegne av kinoledere i selskaper og kommuner som driver kinodrift eller lignende virksomhet og er medeiere i KINOALLIANSEN AS, samt alt i forbindelse hermed.		
Nøkkelpunkter	Selskapet er eid av en rekke kommuner og kommunale foretak med 4 % eierandel hver. Egenkapitalen og inntektene har økt de siste tre årene, og nøkkeltall indikerer at likviditeten i selskapet er tilfredsstillende.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Delt offentlig eierskap 			
Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	735	671	124
Inntekter	1 089	1 481	0
Resultat før skatt	82	720	-1
Likviditet	26,34	4,52	25,8
Soliditet	96,2 %	77,75%	96, 12%

Kommunekraft AS

Selskapets formål

Eierandel: 0,31 %

Formålet til selskapet er å formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annen virksomhet tilknyttet slik formidling.

Nøkkelpunkter

Selskapet er eid av Landssammenslutninga av vasskraftkommuner (188 aksjer) og en rekke kommuner og fylkeskommuner med 1 aksje hver. Kommunekraft sin økonomi har vært stabil de siste årene, men selskapet gikk med underskudd i 2017.

- Omdømme
- Samfunnsansvar
- Delt offentlig eierskap

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	1 923	1 770	1 955
Inntekter	2 068	2 057	2 548
Resultat før skatt	154	-185	68
Likviditet	16,62	12,79	3,34
Soliditet	94,22 %	92,67 %	71,85 %

4.2 Selskap som ikke er omfattet av kommuneloven §§ 23-6 og 24-10

Museumsgården AS			
Selskapets formål Eierandel: 91,67 %	Formålet med selskapet er utleie av fast eiendom. Selskapet kan også delta i andre selskaper eller virksomhetsområder.		
Nøkkelpunkter	Museumsgården AS er eid av Rana kommune med 91,67 % av aksjene og Rana historielag med 8,33 % av aksjene. Egenkapitalen og resultatet før skatt fikk et løft mellom 2017 og 2018. Nøkkeltall indikerer at likviditeten ikke var tilfredsstillende i 2018.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Delt eierskap med private aktører • Samfunnsansvar 			
Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	12 286	2 306	2 302
Inntekter	0	345	345
Resultat før skatt	9 885	45	49
Likviditet	0	3,58	14,47
Soliditet	82,97 %	32,69 %	95,16 %

Driv karriere AS			
Selskapets formål Eierandel: 54,54 %	Formålet til selskapet er å gi mennesker økte muligheter for å stå i arbeid eller aktivitet.		
Nøkkelpunkter	Selskapet er eid av Rana kommune (54,54 %), Nordland fylkeskommune (37,51 %), Alstahaug kommune (3,04 %) og Helgeland sparebank (2,1 %).		
<ul style="list-style-type: none"> • Etikk og omdømme • Delt eierskap med private aktører • Direkte tjenestetilbud til innbyggerne • Samfunnsansvar 	Nøkkeltallene viser at selskapet har hatt synkende inntekter og har brukt en del av egenkapitalen de siste årene. Resultatet var negativt i 2017 og 2018, og nøkkeltall indikerer at likviditeten ikke var tilfredsstillende i 2018.		
Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	14 174	16 229	16 703
Inntekter	24 782	26 628	31 884
Resultat før skatt	-2 055	-473	1 113
Likviditet	1,18	2,15	1,84
Soliditet	35,16 %	46,01 %	49,81 %

Rana Utviklingsselskap AS

Selskapets formål

Eierandel: 43,91 %

Selskapet skal fremme næringsutvikling i Rana ved å være initierende og koordinerende organ for næringsfremmende tiltak i kommunen. Selskapet skal ha som oppgave å bidra til etablering av nye arbeidsplasser og sikring av eksisterende arbeidsplasser innenfor privat og offentlig virksomhet, herunder å forestå andre oppgaver som naturlig kan forbindes med næringsutvikling.

Nøkkelpunkter

Rana kommune er største eier i selskapet med 43,91 % av eierskapet. Nordland fylkeskommune og tre private aktører har også eierandel. Selskapet gikk i underskudd i 2016 og 2018, og har måttet benytte egenkapital til inndekking.

Som det fremgår av kapittel 3.4, har det i undersøkelsen blitt pekt på utfordringer knyttet til arbeid med saksbehandling som Rana Utviklingsselskap AS utfører på vegne av Rana kommune. Dette omfatter blant annet bruk og etterlevelse av rutiner for saksbehandling, herunder rutiner for journalføring og arkivering.

- Omdømme
- Delt eierskap med private aktører
- Samfunnsansvar

Bedriften har følgende datterselskap og eierinteresser som ikke er omfattet av kommuneloven §§ 23-6 og 24-10:

- Minerals Norway AS (100 %)
- ACR AS (16,66 %)
- VÆXT Mo i Rana AS (13 %)
- Foton Invest AS (9,09 %)
- Polarfakta AS (8,46 %)
- Kunnskapsparken Helgeland AS (5,93 %)

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	5 810	9 456	9 299
Inntekter	8 098	10 586	9 435
Resultat før skatt	-3 646	157	-830
Likviditet	1,98	2,46	2,73
Soliditet	56,22 %	65,11 %	72,05 %

Årjelhsamien teatere AS

Selskapets formål

Eierandel: 15 %

Teateret skal arbeide for å fremme og utvikle sørsamisk scenekunst. Sørsamisk språk og kultur skal stå sentralt i arbeidet. Teatret skal fortsette det historiske samarbeidet med det sørsamiske området på svensk side og er et teater for hele det sørsamiske området i Norge.

Nøkkelpunkter

- Omdømme
- Samfunnsansvar

Samediggi/Sametinget er største eier i selskapet med 55 % av aksjene. Nordland fylkeskommune eier 30 %, og Rana kommune 15 %. Nøkkeltallene til selskapet viser at egenkapitalen og inntektene har økt de siste årene, og indikerer at selskapet har hatt en positiv økonomisk utvikling siden underskuddet i 2016.

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	3 518	3 075	2 172

Åarjelhsamien teatere AS

Inntekter	4 024	4 780	3 746
Resultat før skatt	443	903	-154
Likviditet	6,08	8,13	3,51
Soliditet	83,88 %	88,13 %	73,28 %

Helgeland Reiseliv AS

Selskapets formål
Eierandel: 11,167 %
Formålet til selskapet er å utvikle og markedsføre Helgeland som et foretrukket reisemål, og derigjennom skape merverdi for næringsaktørene og lokalsamfunnene, samt hva hermed står i forbindelse.

Nøkkelpunkter

De største eierne i selskapet er Rana og Vefsn kommuner med 11,16 % eierandel hver. 16 andre kommuner og stiftelsen Helgeland Museum har også eierandeler i selskapet. Økonomien til selskapet har vært stabil de siste årene, med unntak av at selskapet gikk i underskudd i 2017.

- Omdømme
- Delt eierskap med private aktører
- Samfunnsansvar

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	3 662	2 290	2 833
Inntekter	12 743	13 111	12 999
Resultat før skatt	1 372	-543	315
Likviditet	3,47	2,02	2,39
Soliditet	71,83 %	52,89 %	59,64 %

Helgeland Invest AS

Selskapets formål
Eierandel: 8,558 %
Selskapet skal investere i foretak, fortrinnsvis i Helgelands-regionen, samt bidra med relaterte tjenester i denne forbindelse.

Nøkkelpunkter

Helgeland Sparebank er største eier med 48,27 % av eierskapet. Rana kommune, Nordland fylkeskommune og flere andre private aktører har eierandeler i selskapet. Nøkkeltallene indikerer at selskapet har høy egenkapital, og inntektene er stigende. Resultatet har bedret seg de siste årene.

- Omdømme
- Delt eierskap med private aktører
- Samfunnsansvar
- Vesentlige verdier

Selskapet har følgende eierinteresser som ikke faller inn under §§ 23-6 og 24-10:

- MIP industrinett AS (49,28 %)
- MO industripark AS (49,28 %)
- Prolink Holding AS (48,07 %)
- Foton Invest AS (36,36 %)
- Helgelandsbase Holding AS (35,89 %)
- Helgeland Holding AS (31,58 %)

Helgeland Invest AS

- Vignar Olaisen AS (20,2 %)
- Documed AS (19,64 %)
- sentrum næringshage AS (17,25 %)
- Rana utviklingsselskap AS (16,66 %)
- Kunnskapsparken Helgeland AS (10,07 %)
- Kunnskapsparken Bodø AS (3,79 %)

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	388 762	374 270	351 557
Inntekter	72 301	50 108	22 740
Resultat før skatt	63 991	43 724	16 554
Likviditet	2,33	2,94	2,45
Soliditet	88,48 %	94,41 %	97,61 %

Kunnskapsparken Helgeland AS

Selskapets formål

Eierandel: 4,8 %

Formålet til selskapet er å bidra til vekst på Helgeland ved å jobbe med kompetanse, nettverk, innovasjon og inkubasjon, samt tidligfase-investeringer.

Nøkkelpunkter

SIVA SF (Selskapet for industrivekst) er største eier med 28,69 %. Selskapet er også eid av Rana kommune, Nordland fylkeskommune og en rekke private aktører. Nøkkeltallene indikerer at selskapet har hatt solid økonomi de siste tre årene.

- Omdømme
- Delt eierskap med private aktører
- Samfunnsansvar

Selskapet har eierinteresser i følgende selskap som ikke er omfattet av §§ 23-6 og 24-10:

- Vitensenter Nordland AS (26,66 %)
- Sintef Helgeland AS (21,97 %)
- VÆXT Mo i Rana AS (13 %)
- Lean Senter Nord AS (4,54 %)

Nøkkeltall (i hele tusen NOK)	2018	2017	2016
Egenkapital	17 563	16 682	15 477
Inntekter	26 753	23 673	23 195
Resultat før skatt	1 276	1 653	51
Likviditet	3,4	4,04	4,69
Soliditet	74, 79%	78,4 %	85,85 %

4.3 Interkommunale samarbeid og foreninger

Flere av de ulike typene interkommunale samarbeid og foreninger er ikke omfattet av regelverket om eierskapskontroll, men noen er likevel tatt med her for å gi en bedre oversikt over kommunens interesser.

Ulike typer interkommunale samarbeid

- PPT Rana (Rana kommune er vertskommune)
- Krisesenter med Rana, Træna og Nesna kommuner (Rana kommune er vertskommune)
- Legevaktsamarbeid med Hemnes kommune (Rana kommune er vertskommune)
- Helgeland landbruksrådgivning
- Indre Helgeland regionsråd
- Polarsirkelen friluftsråd
- Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat

Stiftelser

- Stiftelsen Helgeland Museum
- Stiftelsen Rana Frivilligsentral
- Rana kommunale boligstiftelse

Andre

- KLP egenkapitalinnskudd
- Rana kommunale borettslag
- Eldres borettslag

5. Eierskapskontroller – oversikt over identifiserte risikoområder

Basert på analysene og funnene knytt til Rana kommunes eierskap (kapittel 4), presenterer vi i dette kapittelet vurderingene av hvor i Rana kommunes eierskapsforvaltning det er risiko for at kommunen ikke utøver tilstrekkelig kontroll med selskapene i samsvar med etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse, både overordnet sett og for enkelte selskap der kommunen har eierinteresser.

Typiske risikoområder som blir undersøkt og vurdert i en eierskapskontroll inkluderer system og rutiner for oppfølging av eierskap, rutiner for valg av styrerepresentanter, opplæring av styrerepresentanter og rapportering til kommunestyret.

Dersom man gjør forvaltningsrevisjon i et selskap (se kap. 4) vil man også kunne slå denne sammen med en eierskapskontroll, ved å legge til disse problemstillingene i forvaltningsrevisjonen.

De identifiserte risikoområdene/-selskapene er satt opp i uprioritert rekkefølge. Det er kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre valg av og rekkefølge for eierskapskontrollene i planen som blir lagt frem for kommunestyret.

Tabellen under viser identifiserte risikoområder/-selskaper knyttet til kommunens eierskapsforvaltning. Vi tar forbehold om at ikke all informasjon som kommer frem er verifisert.

Tabell 7: Identifiserte risikoområder knyttet til kommunens eierskapsforvaltning

Område/selskap	Eierandel	Observasjoner	Risikoområder
Overordnet eierskapsforvaltning i kommunen	IA	<p>Kommunen skal etter ny kommunelov utarbeide eierskapsmelding som vedtas av kommunestyret minst en gang i valgperioden (§ 26-1).</p> <p>Rana kommune har lagt til grunn KS sine prinsipper for eierstyring i sitt løpende eierstrategiske arbeid både når det gjelder arbeidet med eierskapsmeldinger for de enkelte selskapene som Rana kommune helt eller delvis er eier av og i det løpende arbeidet med en overordnet eierskapsmelding for Rana kommune. Siste helhetlige overordnede eierstrategi for Rana kommune som har blitt behandlet av kommunestyret, er datert i 2011.</p> <p>I undersøkelsen blir det opplyst at administrasjonen i perioden 2016-2017 har lagt ned mye arbeid med å utarbeide en eierstrategi for Helgeland Kraft AS. Denne var basert på KS sine prinsipper for god eierstyring, og har fungert veiledende for øvrige eierstrategiarbeid i Rana. Videre blir det opplyst at det i samsvar med vedtak i kommunestyret har blitt utarbeidet en fremdriftsplan med prioriteringer for hvilke</p>	<ul style="list-style-type: none">• Brudd på regelverk• System og rutiner for oppfølging av eierskap• Rutiner for valg av styrerepresentanter• Opplæring av styrerepresentanter• Rapportering til kommunestyret

eierskapsstrategier som skal utarbeides videre, samt at det er igangsatt arbeid med utarbeidelse av en overordnet eierskapsmelding for Rana kommune. Status for dette arbeidet er at overordnet eierskapsmelding vil bli lagt frem for kommunestyret i juni 2020, mens eierstrategier for de enkelte selskapene kommunen eier ligger noe lenger frem i tid.

I 2017 ble det gjennomført en eierskapskontroll av Rana kommunes eierskapsforvaltning (i samme undersøkelse som selskapskontroll av Stakobygget AS).

Eierskapskontroll av Helgeland Kraft AS	26,84 %	Rana kommune vedtok i kommunestyresak 29/17 felles eierstrategi for Helgeland Kraft AS. En eierskapskontroll av Helgeland Kraft AS kunne tatt for seg status for etterlevelse av den vedtatte strategien, og i hvilken grad kommunen etter etablering av ny strategi etterlever prinsipper for god eierstyring.	<ul style="list-style-type: none">• Etterlevelse av eierstrategi• System og rutiner for oppfølging av eierskap• Rutiner for valg av styrerepresentanter• Opplæring av styrerepresentanter• Rapportering til kommunestyret
---	---------	---	---

6. Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og statlige tilsyn

6.1 Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner og selskaps-/eierskapskontroller

6.1.1 Forvaltningsrevisjon av den kommunale virksomheten

I 2020 har det blitt gjennomført forvaltningsrevisjon av investeringsprosjekter i kommunen.

- Forvaltningsrevisjon av pleie og omsorg – 2019
- Forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og tidlig innsats – 2018
- Forvaltningsrevisjon av virksomhetsstyring og internkontroll – 2017
- Forvaltningsrevisjon av eierstyring generelt og Stakobygget spesielt – 2017
- Forvaltningsrevisjon av bydrift – 2016
- Forvaltningsrevisjon av kommunal forvaltning av eiendom – 2016

6.1.2 Forvaltningsrevisjon i selskap

- Selskapskontroll av Helgeland Avfallsforedling IKS – 2019
- Selskapskontroll av Stakobygget AS – 2017

6.1.3 Eierskapskontroll

Flere av selskapskontrollene nevnt over, omfatter også eierskapskontroll.

6.2 Tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført flere tilsyn med Rana kommune de siste årene. I 2019 ble det gjennomført tilsyn med kommunens arbeid med spesialundervisning. I 2018 ble det gjennomført tilsyn med systematisk styring og ledelse for å sikre trygge og gode tjenester for beboere ved sykehjem. I 2017 ble det gjennomført kontroll av arealer valgt som lokalt verdifulle jordbrukslandskap og tilsyn med Rana kommunes helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemning. I 2016 ble det gjennomført tilsyn med ivaretagelse av opplysningsplikten til barneverntjenesten i skole og barnehage, samt tilsyn med ivaretagelse av krav til individuell plan for deltakere i introduksjonsprogram. I 2015 ble det gjennomført tilsyn med Lyngheim skoles arbeid med elevenes utbytte av opplæringen.

7. Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller

På bakgrunn av de analyser og risikovurderinger som er gjennomført er det identifisert flere områder som etter Deloittes mening kan representere høy risiko, og hvor kontrollutvalget bør vurdere å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter i Rana kommune.

Forslaget danner grunnlaget for prioriteringen som kontrollutvalget skal gjøre. Kontrollutvalget står fritt til å legge til og endre på prosjektene som er skissert under.

7.1 Forvaltningsrevisjon

7.1.1 Prosjekter som er kategorisert som høy risiko (røde)

Tabell 8: Røde prosjekt

Prosjekt	Tema
Forvaltningsrevisjon av HR/ansettelser	<ul style="list-style-type: none">• Strategisk arbeid med rekruttering og kompetanse• System og rutiner for ansettelsesprosesser og inngåelse av arbeidsavtaler• Etterlevelse av regelverk og kommunale strategier/retningslinjer
Forvaltningsrevisjon av innkjøp	<ul style="list-style-type: none">• Etterlevelse av regelverk og innkjøpsstrategi• System og rutiner for gjennomføring av anskaffelsesprosesser og innkjøp• Kapasitet og kompetanse
Forvaltningsrevisjon av leverandør- og kontraktsoppfølging	<ul style="list-style-type: none">• Oversikt over kontrakter• Kapasitet og kompetanse• Oppfølging av inngåtte kontrakter og leverandører
Forvaltningsrevisjon av internkontroll og kvalitetssystem	<ul style="list-style-type: none">• Bruk av kvalitetssystem, herunder system og rutiner for faglig og forsvarlig tjenesteutøvelse• Gjennomføring og oppfølging av risikoanalyser• Avvikshåndtering
Forvaltningsrevisjon av pleie- og omsorgstjenester	<ul style="list-style-type: none">• Hjemmetjenester og institusjonstjenester• Endret demografi (eldrebølge)• Omsorgstrappen (helhetlig tilbud)• Kapasitet og kompetanse• Rekruttering• Sykefravær• Tilpasning av bygningsmasse• Velferdsteknologi
Forvaltningsrevisjon av miljøterapeutisk avdeling (MTA)	<ul style="list-style-type: none">• Tilstrekkelig tjeneste- og botilbud• Kapasitet/kompetanse
Forvaltningsrevisjon av legetjenester (fastleger og legevakt)	<ul style="list-style-type: none">• Kapasitet• Rekruttering
Forvaltningsrevisjon av bemanning og sykefravær innen helse og omsorg	<ul style="list-style-type: none">• Utnyttelse av kompetanse• Kvalitet og kapasitet i tjenestene• Sykefravær
Forvaltningsrevisjon av psykisk helse, rus og sosiale tjenester	<ul style="list-style-type: none">• Differensiert/tilpasset boligtilbud• Tilstrekkelige tjenester og kvalitet i tjenestetilbud
Forvaltningsrevisjon av trygt og godt skolemiljø	<ul style="list-style-type: none">• Nytt regelverk• Trivsel

Forvaltningsrevisjon av barnevern	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomistyring • Kapasitet • Tjenestekvalitet • Saksbehandling • Oppfølging av barn i fosterhjem • Samhandling
Forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kommunale bygg	<ul style="list-style-type: none"> • Vedlikeholdsetterslep/ kapitalslit • Arbeid med verdibevarende vedlikehold
Forvaltningsrevisjon av vedlikehold av kostbar infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Vedlikeholdsetterslep/ kapitalslit • Strategisk arbeid for vedlikehold av kostbar infrastruktur • Hensyntaking og håndtering av klimaendringer ifm. vedlikehold av infrastruktur
Forvaltningsrevisjon av saksbehandling innen plan- og byggesak og miljø og landbruk	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for saksbehandling • Regeletterlevelse i forbindelse med saksbehandling
Forvaltningsrevisjon av Rana Utviklingsselskap AS	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for saksbehandling • Etterlevelse av regelverk • Eieroppfølging
Forvaltningsrevisjon av Helgeland Kraft AS	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for saksbehandling • Etterlevelse av regelverk • Eieroppfølging
Forvaltningsrevisjon av Driv Karriere AS	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutiner for saksbehandling • Etterlevelse av regelverk • Eieroppfølging

7.1.2 Andre prosjekter (gule)

Tabell 9: Gule prosjekter

Prosjekt
Forvaltningsrevisjon av sykefravær
Forvaltningsrevisjon av organisasjon og organisasjonsprosesser
Forvaltningsrevisjon av digitalisering/IKT og informasjonssikkerhet
Forvaltningsrevisjon av investeringer
Forvaltningsrevisjon av sosiale tjenester i NAV
Forvaltningsrevisjon av tildelingskontor
Forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og spesialundervisning
Forvaltningsrevisjon av bemanning og arbeidsmiljø i skole
Forvaltningsrevisjon av barnehage
Forvaltningsrevisjon av Rana voksenopplæring (RAVO)
Forvaltningsrevisjon av kultur
Forvaltningsrevisjon av klima og miljø
Forvaltningsrevisjon av næringsutvikling
Forvaltningsrevisjon av Mo i Rana havn KF
Forvaltningsrevisjon av Helgeland avfallsforedling IKS

Forvaltningsrevisjon av Stakobygget AS

Forvaltningsrevisjon av Nordland Teater AS

7.2 Eierskapskontroll

Tabell 10: Aktuelle prosjekter

Prosjekt	Tema
Eierskapsforvaltning (overordnet)	<ul style="list-style-type: none">• <i>System og rutiner for oppfølging av eierskap</i><ul style="list-style-type: none">○ <i>Eiermelding</i>○ <i>Eierstrategi</i>○ <i>Eieroppfølging</i>• <i>Rutiner for valg av styrerepresentanter</i>• <i>Opplæring av styrerepresentanter</i>• <i>Rapportering til kommunen</i>
Helgeland Kraft AS	<ul style="list-style-type: none">• <i>Etterlevelse av eierstrategi</i>• <i>System og rutiner for oppfølging av eierskap</i>• <i>Rutiner for valg av styrerepresentanter</i>• <i>Opplæring av styrerepresentanter</i>• <i>Rapportering til kommunestyret</i>

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's approximately 286,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.